

КИР БУЛИЧОВ

ТУНЕЛ В ПРОСТРАНСТВОТО

Превод от руски: Александър Димитров, 1977

chitanka.info

1.

Пазарът в града беше малък: три реда покрити дървени сергии и тесен двор, в който дъвчеха овес запрегнати коне. От каруците търгуваха с картофи и зеле.

Когато я видях, аз се удивих, колко е чужда на този отдавна установен, уютен свят. И както често става с мен, веднага си представих нейния дом, живот, близки. Реших, че е дошла от скрит в гората разколнически манастир, където баща ѝ, мрачен, ограничен, но упорит старик властвува над няколко бабички. Там живее и майка ѝ, надебеляла, ленива, с отекли крака. И тя, която никога не е ходила на училище, не е имала приятелки, сега, след поста и молитвите, на двадесет и пет години, е престанала да се нуждае от тях.

За разлика от останалите търговки, жената никога не спираше, не предлагаше своята стока — едрите яйца в кошница и ранните домати, подредени до теглилката в правилна пирамида като гюлета до оръдие.

Беше облечена в захабена синя басмена рокля, тънките ѝ загорели ръце бяха голи. Тя гледаше над главите на минувачите, сякаш дълбоко се беше замислила. Не видях цвета на косата и очите ѝ, защото жената беше вързала ниско бялата си забрадка и тя се издаваше като козирка над очите ѝ. Когато някой се приближаваше до нея, тя му отговаряше с усмивка. Усмивката ѝ беше плаха, но доверчива.

Жената почувствува погледа ми и се обърна. Така бързо, готова да бяга, се обръща кошутата.

Отместих поглед.

Не, тя никога не е била в разколнически манастир. И не защото по тези места горите не са големи: те се редуваха с поляни и ливади по течението на попресъхнали реки и плитки езера, всичко открай време беше заселено, и манастири не е имало никога. Просто на шията ѝ, на тънка верижка, висеше шлифовано парченце кехлибар, а не кръстче.

Тя живее в далечно село и мъжът ѝ, здрав, набит и лекомислен, ѝ е заповядал да продаде събралите се през седмицата яйца и узрели

домати. После той ще изпие донесените пари и, измъчван от пиянско разкаяние, ще купи с остатъка кърпа за малката дъщеря...

Искаше ми се да чуя гласа ѝ. Не можах да си отида, без да го чуя. Приблжих се и, като се стараех да не поглеждам очите ѝ, поисках да ми даде десет яйца. Леля Альона не ми беше казвала нищо за яйца — тя ми каза да купя млади картофи за обяд. И пресен лук.

Гледах тънките ръце с дълги сухи пръсти. На безименния пръст имаше тънко златно пръстенче — бях прав, тя е омъжена.

— Колко ви дължа? — попитах, като погледнах лицето ѝ (очите ѝ се оказаха светли — струва ми се, сиви).

— Рубла — каза жената, като правеше от вестник кесия и внимателно поставяше там яйцата.

Взех пакета. Яйцата бяха едри, дълги, а черупката — леко розова.

— Отдалече ли сте ги донесли? — попитах.

— Отдалече.

Тя не ме гледаше.

— Благодаря — казах. — Утре ще бъдете ли тук?

— Не знам.

Гласът беше нисък, глух, даже дрезгав и тя произнасяше думите грижливо и ясно, сякаш руският език не ѝ беше роден.

Когато се върнах в къщи, леля Альона се удиви на моята неловка лъжа, че не е имало млади картофи на пазара, взе кесията с яйцата, занесе я в кухнята и викна оттам:

— Какво си купил, Коля? Та яйцата не са кокоши.

— А какви? — попитах я.

— Пачи, сигурно. Колко даде?

— Рубла.

Леля Альона е единствената ми останала роднина. От пет години ѝ обещавах да дойда при нея, все я лъжех и изведнъж пристигнах. Причината не беше само ненужната разпрavia в Москва, крушението на плановете ми, а пламналият страх, че времето можеше да ми отнеме леля Альона, която пише подробни писма със старомодни разсъждения, изпраща честитки за празниците и рождения ми ден, ежегодно буркани със сладко и с нищо не показва обидата си от моите празни обещания.

Когато пристигнах, леля Альона не повярва веднага в щастието си. Понякога тя ставаше през нощта и идваше при мен, за да се убеди, че съм тук. Деца нямаше, мъжът ѝ беше убит на фронта и ме обичаше повече, отколкото заслужавах.

Не успях да поживея и седмица в тихото градче на границата на полето и гората и след като се убедих за сетен път, че не мога да почивам, започнах да тъгувам по неуредения привичен живот, по кориците на Волфсон и Трепетов на горната полица и по своята задочна, вече ненужна полемика с тях. И разпрaviaта, която ме подтикна да пристигна тук, започна да добива своите действителни, скромни размери. Добре, няма да отида в Хорог, ще напусна института. И какво ще се измени? Ще има друга, почти същата лаборатория и

почти същите разговори и конфликти. А да замина просто така, внезапно, когато леля Альона предварително се оплакваше колко бързо ще минат останалите ми две седмици, беше жестоко.

— Ти, сигурно, не си и виждал кокоши яйца — каза леля Альона. — И с какво ли ви хранят в Москва?

— Най-добрият начин да се разреши нашият спор — отговорих аз, като минавах от кухнята в стаята и отварях стар брой на „Иностранная литература“, — е да се счупят две яйца и да се изпържат.

Преди вечеря напомних на леля молбата си.

— Все пак да отида до колониала, а? — каза леля. — Да купя обикновени.

— А не. Да рискуваме!

Като постави пред мен пържените яйца, леля Альона си наля заварка от чайника, изваден изпод доста употребявана, но все още горда госпожица с ватирана фуста, доля горещата вода от самовара и отчупи с щипците правилна бучка захар. Тя се преструваше, че моите експерименти с яйцата не я интересуват, сипа си чай в чинийката, но в момента, когато аз вдигнах вилицата над чинията, тя не издържа:

— На твое място — каза тя, — бих се ограничил с чай.

Жълтъците бяха едри, изпъкнали като половинки от зрели ябълки. Аз помислих, че е интересно да се изчисли СЕП на жълтъците.

На вкус бяха почти като истински, макар, разбира се, нямаше съмнение, че прекрасната непозната ми беше продала вместо кокоши някакви други, непознати в нашите краища яйца. И аз направих удоволствие на леля Альона, като попитах:

— А какви са яйцата на яребицата?

— Защо само на яребицата? Има още бекаси, глухари и даже жерави и орли. Всички птици снасят яйца. — Леля Альона много години беше учителка и назидателната ѝ ирония беше професионална.

— Правилно — не се предадох аз. — Щрауси, славеи и даже птичечовка, но главното за яйцата е тяхната хранителност. И вкусът. А тези са отлични.

2.

Свила краката си, обути в дебели вълнени чорапи — преди дъжд я мъчеше ревматизъм — леля Альона седеше на продънения диван и четеше „Ана Каренина“. До нея лежеше познатият — от медните закопчалки до изтритото синьо кадифе на корицата — но съвсем забравен за двадесет години, дебел албум с фотографии.

— Помниш ли го? — попита леля Альона. — Днес подреждах сандъка и го открих. По-рано ти обичаше да го разглеждаш. Случваше се, седиш на този диван и ме питаш: „А защо чичо има такива пагони? А как се казва това куче?...“

Поставих тежкия албум на масата под оранжевия абажур с пискюли и се опитах да си представя какво ще видя, когато го отворя. И не си спомних.

— Кой е този, забравил съм...

Леля Альона остави „Ана Каренина“, стана от дивана, наведе се към мен.

— Моят годеник — каза тя. — Ти, разбира се, не го знаеш. След революцията той живя във Вологда, стана някакъв началник. А тогава, през шестнадесета, го наричаха мой годеник. Даже не помня защо? Много се стеснявах. И тези също няма откъде да познаваш. Това са лекарите от нашата земска болница. Те заминават на фронта със санитарен влак. Вторият отдясно е вуйчо ми Семьон. Казват, че е бил отличен лекар, златни ръце. Между земските лекари, трябва да ти кажа, е имало забележителни хора. Самият Чехов е познавал вуйчо ми, заедно са се борили с холерата.

— А какво стана после с него?

— Той загина, през деветнадесета година.

Вуйчото беше суров, фуражката му ниско нахлупена над челото, шинелът не му седеше добре, взел е от склада първия, който му е попаднал.

— Къде ли е годеницата му? — продължаваше леля Альона. — Май се казваше Маша. Очите ѝ бяха запомнящи се, зеленикави.

Разказваха, че когато Семьон загинал, тя два дни сякаш се вкаменила. А после изчезна и никой вече не я видя.

— Може би е заминала нанякъде?

— Не. Сигурна съм, че е загинала. Тя не можеше да живее без него — леля Альона разлистваше албума. — Аха, ето я и нея, забутала се е.

Кой знае защо, годеницата на чичо Семьон беше фотографирана отделно. Снимката бе пожълтяла от времето. Залепена на картон. Отдолу плетеницата от щамповани букви сочеше името и адреса на фотографа. Маша беше в тъмна рокля с висока яка, боне с червен кръст, кръст имаше и на широката бяла превръзка на ръката.

Познавах я.

Не само защото съм я виждал преди двадесет години в този албум, а може би съм чувал и за съдбата ѝ. Не, аз я видях вчера на пазара. Значи тя не е загинала... Що за глупост? Жената от снимката не се усмихваше. Тя гледаше сериозно — хората от старите снимки винаги са сериозни. Снимането тогава е траело дълго и усмивката не се е задържала на лицето. Те всички са се готвили да отидат на фотограф във Вологда. Започнала седемнадесета година. Маша закъсняла. А доктор Тихонов, възрастен, грозноват, умен, със златни ръце, уговорил сестра Мария да се снима отделно. За него. Едната снимка взел със себе си, другата оставил в къщи. И нищо не е останало от тези хора. Само малко парченце от живота им, от скъпите им, здрави, сякаш вечни връзки, живееше още в паметта на леля Альона. Сега в моята памет. И кой знае защо, в тези места след много години отново трябваше да се роди Маша...

... Короната на ябълката под прозореца беше черна, но неравномерно — различната плътност на чернотата създаваше усещане за обем и далечните листа пропускаха частица от черното небесно сияние. На тъмносивото, копринено лятно северно небе все още не можеха да се разгорят звездите и потрепващите листа ги гасяха. Но една от звездите успя да прониже листата с лъча си и като се разгаряше, се спусна по тази пътека към прозореца. Леко звездно сияние проникна в стаята. Трябваше да стана и да видя какво става, но тялото ми отказа да направи каквото и да било движение. Леглото започна бавно да се люлее, както става насън, но аз знаех, че не спя. Жената от пазара влезе в стаята, при това се изхитри да не раздвижи

завесата, да не скръцне вратата. Тя беше облечена странно — светъл, дълъг чувал, тук-таме позакърпен, с прорези за главата и ръцете, който достигаше до коленете. Краката бяха боси и мръсни. Жената сложи пръст на устните си и кимна към преградката. Тя не искаше да събуди леля Альона. Жената се казваше Луш. Това беше странно име, но беше така лесно за произнасяне, сякаш беше от пух.

... Не ми се искаше да влизам след Луш във входа на пещерата, защото в тъмнината се криеше нещо страшно, опасно — даже по-опасно и страшно за Луш, отколкото за мен, защото то можеше да задържи Луш там завинаги. Тя протегна дългата си тънка ръка и здраво обхвана моята китка с твърдите си пръсти. Трябваше да бързаме и да не мислим за страшното.

Изгубих Луш в прохода, осветяван от мъждиви факли, които горяха там от толкова време, че таванът беше покрит с два пръста сажди. Но аз не можах да вляза в залата, където беше прекалено светло, защото тогава нямаше да изпълня обещаното...

— Ти защо не спиш? — попита леля Альона зад преградката. — Загаси светлината.

Бях благодарен на леля Альона, че ме изведе от пещерата. Но тревогата за Луш остана и докато отговорях на леля Альона „Загасям вече“ — аз разбрах, че съм сънувал появяването на жената, макар да бях сигурен, че ако леля Альона не ми беше попречила, щях да намеря Луш и да се опитам да я изведе от пещерата, от която още никой не беше излизал.

През нощта още няколко пъти се оказвах в подземието и отново и отново вървях по този коридор и се спирах пред осветената зала, като се проклинах, че не мога да престъпя кръга на светлината. Повече не видях Луш. Събудих се рано, обезсилен и изпълнен със същото ирационално безпокойство за тази жена.

— Как спа? — леля Альона влезе в стаята и започна да полива мушкатото на прозореца. — Сънува ли хубави сънища?

За нея сънуването е нещо като отиване на кино. А пък аз сънувам рядко. И веднага забравям. Скочих от диванчето и то изскърца с всичките си пружини.

— За гъби ли ще ходиш?

— Не, ще поскитам из града.

— Само не купувай яйца — засмя се леля Альона. — Още вчерашните не си изял.

След час бях на пазара. Минах край гърнета с мляко, буркани с мед, табли с цариградско и френско грозде. Вчерашната жена не беше тук, пък и не би трябвало да е тук.

Следващата сутрин — няма да пропадат я — леля Альона ми свари още две яйца. През деня на плажа, зад градската градина, почувствувах бръмчене в главата и видях как в небето сред облаците плува остров, но го гледам не отдолу, както би трябвало, а отгоре. Гледам лошо обработената нива, наредените в кръг колиби, оградени с висок наклонен плет. Луш изтича от колибата към сухото дърво, на което висеше човек и започна да ми маха, за да се спусна по-бързо при нея. Но аз не можах да се спусна, защото бях долу, на плажа, а островът летеше сред облаците. Около мен момчета играеха волейбол с шарена детска топка, а на будката с лимонада и сладолед някой обещаваще на продавачката, че непременно ще върне бутилката. Гледах отгоре към отдалечаващия се остров и фигурата на Луш стана съвсем малка, тя навлезе в нивата, а тези, които я преследваха, вече бяха готови да изскочат иззад плета. После заспах и съм спал, изглеждаше, около два часа, защото когато дойдох на себе си, слънцето беше високо в небето, изгореният ми гръб ме болеше, будката беше затворена, волейболистите бяха преплували на другия бряг и там играеха футбол с шарената детска топка.

Професията ми е такава, че винаги се опитвам да свържа причините и следствията. Като се прибрах, извадих от шкафа в кухнята останалите пет яйца, сложих ги в празна кутия от обувки и ги пренесох зад преградата. Сложих кутията върху шкафа, за да не я достигне котаракът. Мислех да занеса яйцата в Москва и да ги покажа на един биолог. Там правеха опити с мексикански наркотици. Наистина, това беше отдавна, преди пет години и лабораторията може да е сменила темата си.

Но идеята ми се провали още на следващия ден. Събудих се от грохот. Котаракът беше паднал от шкафа заедно с кутията. По пода, като блестеше под лъчите на утринното слънце, се беше размазала смес от черупки, белтъци и жълтъци. Котаракът съвсем не беше изплашен от падането и се промъкваше към диванчето: наведох глава и видях, че точно там, където искаше да се скрие в тъмния процепа, се

клатеше пухесто, яркорозово птиче, по-голямо от пиле, с дълъг тънък клон и яркооранжеви голи крака.

— Стой — извиках на котарака. Но закъснях.

На два сантиметра от протегнатата ми ръка той хвана пилето и се извъртя, за да не попадне в плен. На прозореца спря, нагло ме погледна с дивите си зелени очи и изчезна. Докато се измъкна от чаршафа и изтичам до прозореца, от котарака вече нямаше и помен. Стоях и тъпо гледах счупените яйца, съборената кутия от обувки. Котаракът сигурно е чул как се излюпва пилето, заинтересувал се е и се е изхитрил да се качи на шкафа.

— Какво става? — попита леля Альона зад преградката. — С кого воюваш?

— Твоят котарак унищожи всичко.

Леля не повярва за необикновеното пиле. Каза, че ми се е присънило. А за счупените яйца каза: „Не трябваше да ги изнасяш от кухнята. Щяха да си останат цели.“

Не ми се беше случвало да виждам яркорозови пилета, които се излюпват от яйца, предизвикващи сънища наяве. Освен това съществуваше прекрасната непозната, присъствието на която придаваше загадъчност на сюжета.

Реших най-внимателно да претърся градината, която се беше смалила толкова тъжно в сравнение с детските ми спомени. Тогава ми се струваше широка, непроходима, в нея можех да се загубя. А всъщност имаше всичко на всичко два люлякови храста, крива ябълка, която даваше на леля Альона киселици за мармалад и жасмин край оградата, и всичко това много натясно. Затова пък около къщата, където имаше много слънце, пищно растяха цветя и треви — всякакви подивели остатъци от предишните цветни лехи и случайни пришълци от съседните градини. Над тревите и пелина се издигаха къдравите шапки на морковите, чадърчетата на копъра и даже самотен цъфтящ картофен храст. Точно на един от листата му намерих перце розов пух.

Занесох перцето в къщи и го сложих в плик. Ако розовите птици са известни на науката, пухчето ще е достатъчно.

— На пазар ли? — попита проницателната леля Альона, като видя, че почиствам обувките си. — Там е прашно.

— Ще се поразходя — казах аз.

3.

Видях онази жена едва на петия ден. Ходех на пазара като на работа. И не само по веднъж, а по три, четири, пет пъти на ден. Жените вече ме познаваха, а и аз ги знаех по лице. Видях я на петия ден и веднага я познах, макар че беше без забрадка и лицето ѝ под тежката светла коса странно се беше изменило, беше станало по-спокойно и не внушаваше асоциации нито с разколнически манастир, нито с жесток и алчен мъж. От реката подухваше свеж вятър, тя бе наметнала на раменете си черен шал на рози. Очите ѝ бяха зелени, а веждите извити високо на изпъкналото чело. Имаше пълни, но не ярки устни и малко масивна за това лице брадичка.

Тя не ме забеляза веднага — беше заета с купувачите. Този път пред нея имаше купчина големи, червени ябълки и пред сергията ѝ имаше опашка.

Аз вече свикнах да ходя на пазара и да не я намирам. За това, отначало, появата ѝ тук ми се стори като продължение на сънищата, в които тя се казва Луш.

За да се успокоя, минах на сянка и наблюдавах как продава ябълки. Как поставя тежестите на кантара и понякога ги поглежда отблизо, като че ли е късогледа или не е свикнала с тях. Как винаги добавя още една ябълка, така че ябълките да са винаги повече от тежестите. Как прибира парите в плоско кожено портмоне и оттам вади рестото, като внимателно го преброява. Когато купчината ябълки намаля, аз се наредих на опашката. Пред мен имаше трима души. Тя все още не ме забелязваше.

— Дайте ми килограм, моля — казах, когато ми дойде редът. Жената не вдигна очи. — Здравейте — казах аз.

— Малко вземаш — каза бабичката, която си тръгваше от сергията с пълна чанта. — Вземи повече, жена ти ще е доволна.

— Нямам жена — казах аз.

Жената вдигна очи. Тя, най-последно, се реши да ме погледне.

— Помните ли ме? — попитах.

— Защо да не помня? Помня.

Тя бързо сложи на кантара три ябълки, които тежаха почти килограм и половина.

— Една рубла — каза тя.

— Много ви благодаря. Това е повече от килограм.

Аз бавно ровех из джобовете си, като търсех пари.

— А яйца днес нямате ли?

— Яйца няма — каза жената. — Яйцата бяха случайно. Аз въобще не ги продавам.

— А далече ли живеете?

— Младежо — каза мъж в униформа на районен чиновник, която се състоеше от платнена фуражка и прекалено дебел за времето, широк костюм. — Свършихте нали, можете да не любезничите, обедната ми почивка е към края си.

— Живея далече — каза жената.

Мъжът ме измести с лакът.

— Три килограма, ако може по-едри. Човек ще помисли, че не сте заинтересувани да продавате.

— Още дълго ли ще бъдете тук? — попитах.

— Сега ще ви ги увия — каза жената. — Че иначе не е удобно да се носят.

— Първо ще ви помоля мен да обслужите — каза мъжът с фуражката.

— Обслужете го — казах. — Обедната ми почивка едва започва.

Когато мъжът си отиде жената взе ябълките ми, сложи ги на сергията и започна да прави кесия от вестник.

— А ябълките също ли са особени? — попитах.

— Защо да са особени?

— Яйцата не бяха кокоши.

— Какво говорите... ако не са ви харесали, ще ви върна парите.

Тя посегна към коженото портмоне.

— Аз не се сърдя. Просто ми е интересно какви са птиците...

— Купувате ли? — попитаха отзад. — Или само стоите така?

Аз се отдръпнах, застанах на сянка, извадих от кесията една ябълка, изтрих я с носната кърпичка и отхапах. Жената виждаше какво правя и когато въртях ябълката в ръка, като я разглеждах, срещнах погледа ѝ. Веднага се усмигнах, като се опитвах с усмивката си да я

убежда, че не съм опасен. Тя също се усмихна в отговор, но усмивката ѝ беше плаха, жалка и аз разбрах, че е по-добре да си тръгна, да я съжаля. Но не можех да си тръгна. Работата не беше само в любопитството: боях се, че няма да я видя вече.

Движенията на жената загубиха сръчността си и станаха бавни, неловки, сякаш се опитваше да отдалечи момента, когато ще си отиде и последният купувач и аз ще се върна.

Ябълката беше сочна и сладка. Такива не растат у нас и ако се появят в градината на някой градинар-селекционер, то не по-рано от август. Стори ми се, ябълката има аромат на ананас. Извадих от огризката семката. Беше само една. Дълга, остра, ръбеста. Това не беше никаква ябълка.

Видях как жената изсипа от кошницата последните ябълки, сложи парите в портмонето и го затвори. И тогава, като се приближих към нея, казах тихо:

— Луш.

Жената трепна, портмонето падна на сергията. Тя се опита да го вдигне, но ръката ѝ увисна във въздуха, сякаш жената замря, сви се в очакване на удар, когато всичко губи смисъл пред физическата болка.

— Извинете — казах, — извинете. Не исках да ви изплаша...

— Казвам се Мария Павловна — гласът беше сънен, глух, думите заучени, като че ли тя отдавна чакаше този момент и в страха си пред него беше репетирала отговора. — Казвам се Мария Павловна.

— Точно така — вторият глас дойде отзад, тих и зъл, — Мария Павловна. Вас какво ви интересува...

Дребен възрастен човек с обветрено тъмно лице, с избеляла, изтъркана фуражка на лесничей ме отмести и сложи ръка върху пръстите на Мария Павловна.

— По-тихо, Маша, по-тихо. Хората гледат — в белезникавите му очи имаше такава студена ярост, та неволно ми мина през ума, че може би щеше да ме удари, ако наоколо нямаше хора.

— Извинете — казах аз. — Не предполагам...

— Той за мен ли е дошъл? — попита Маша, като се изправи, без да изпуска ръцете на лесничея.

— Ти какво, защо така... Човекът се извинява... Сега ще си отидем в къщи. Никой няма да те закачи.

— Аз ще си тръгна — казах.

— Върви си.

Не успях да се отдалеча. Лесничеят ме настигна.

— Как я нарече? — попита той.

— Луш. Случайно се получи.

— Казваш, случайно?

— Присъни ми се.

Аз му казвах чистата истина и не знаех каква е вината ми пред тези хора, но вина имаше и тя ме принуждаваше послушно да отговарям на въпросите на лесничея.

— Името ли ти се присъни?

— Аз видях Мария Павловна по-рано. Преди няколко дни.

— Къде?

— Тук. На пазара.

Докато разговаряше с мен, лесничеят поглеждаше към сергията, където жената с треперещи пръсти връзваше празните кошници, подреждаше тежестите на кантара, събираше хартията.

— И какво стана по-нататък?

— Бях тук преди няколко дни. И купих десет яйца.

Какъв ѝ е той? Мъж? Двойно по-стар е, ако не и тройно. Но не ѝ е баща. В тези краища не се обръщат към баща със собствено и бащино име.

Лесничеят не искаше да ме пусне.

— Маша — попита той. — Продавала ли си яйца?

Тя не отговори.

— Аз ти казах да не взимаш. Не ти ли казах, а?

— Исках да купя самообръсначка. С пружина. Нали ви трябва?

— Глупачка — каза лесничеят.

— Яйцата бяха необикновени — казах аз. — По-големи от кокошите и по-други на цвят... После видях сън. По-точно сънувах наяве. И в този сън беше Мария Павловна. Там я наричаха Луш.

— Да — каза лесничеят.

Той беше разстроен. Ненавистта му към мен, толкова очевидна в първия момент, изчезна. Аз бях пречка, но не опасна.

— Моторът е при вратата — каза лесничеят на Маша. — Хайде. Или ти искаш да отидеш в магазина?

— Исках в аптеката. Но по-добре следващия път.

— Както желаш — лесничият ме погледна. — А вие какво правите тук, в отпуска ли сте? — той стана официално вежлив.

— Да.

— Ето защо не съм ви срещал по-рано. Сбогом.

— Довиждане.

Те си тръгнаха. Маша малко по-назад. Тя се беше прегърбила, може би се стесняваше от високия си ръст. Имаше хубави, скъпи обувки без токчета.

Аз не издържах. Разбрах, че вече никога няма да ги видя и ги настигнах при вратата.

— Почакайте — казах аз.

Лесничият се обърна, после махна на Маша да продължи напред към мотоциклета.

— Сергей Иванович, кажете само каква беше тази птица? Та аз видях пиленце.

Маша безмълвно превързваше празните кошници към багажника.

— Пиле ли?

— Ами да, розово, голо, с дълъг клюн.

— Дявол го знае. Може да се е родил урод. От това... от радиацията... А въобще, яйцата са обикновени.

Лесничият вече не изглеждаше нито силен, нито решителен. Той някак се съсухри, остаря и даже стана невзрачен.

— И ябълките ли са обикновени?

— Защо да тровим хората?

— Такива не растат тук.

— Обикновени ябълки, хубави. Просто сортът им е такъв.

Сергей Иванович тръгна към мотора. Маша вече беше седнала в коша и го чакаше.

От вратата на пазара излезе човек, който приличаше на диня. И носеше в ръка мрежа, в която имаше две дини. Дините бяха ранни, южни.

— Сергей — извика диненият шишко. — Толкова години не сме се виждали!

Лесничият се намръщи, като видя познатия.

— Как е животът, ловът? — Шишкото постави мрежата на земята и тя веднага се търкулна. Шишкото я догони. — Все се каним

да дойдем, но работа, работа...

Аз си тръгнах. Отзад се раздаде боботенето на мотора. Явно, лесничеят не беше склонен към приказки. Моторът ме настигна. Маша се обърна, придържайки косата си. Аз вдигнах ръка за довиждане.

Когато моторът се скри зад завоя, аз спрях. Диненият човек пресичаше улицата. Достигнах го пред входа на магазина.

— Извинете — казах. — Виждам, че вие също сте ловец.

— Здравейте, радвам се, много се радвам — диненият човек остави мрежата на асфалта и аз му помогнах да улови дините, когато те се търколиха. Ние придържахме неспокойната мрежа с крака.

— Ловът е моята страст — съобщи шишкото. — Не съм ловувал вече две години. Ще повярвате ли? Вие изглежда само минавате оттук.

— В отпуска съм. Чувам, че се готвите...

— При Сергей ли? Непременно ще го навестя! Тишина, природа, на много километри няма жива душа. Чудесен човек, истински руски характер, разбирате ли? Само че пие. Ох, как пие! Но това също е черта на характера, нали ме разбирате? Самота, той и кучето...

— Нима той не беше с жена си?

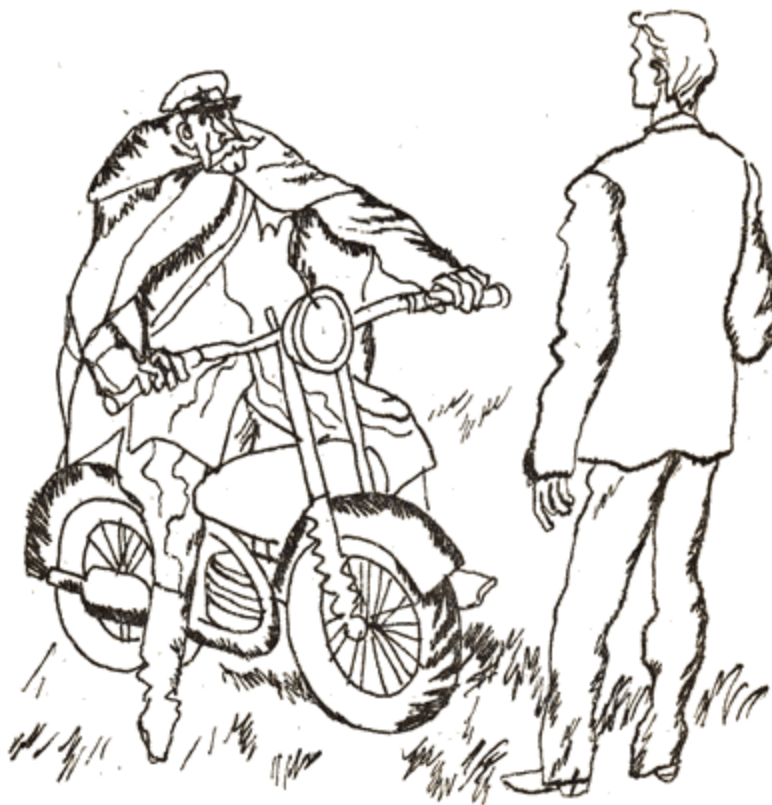
— Така ли? Аз дори не забелязах. Сигурно е возел някого. А как познава гората, навиците на зверовете и птиците, даже ботаническите названия на растенията — просто няма да повярвате! Нали не бързате? Аз също. Значи така, ще купим туй-онуй и при мен, ще обядваме. Надявам се, няма да ми откажете...

4.

... Къщата на лесничея беше разположена на брега на малко езеро, там, където гората беше отстъпила пред водата. Към къщата беше пристроен плевник и малка зеленчукова градина, оградена с ниски колчета, също като на юг заплетена с лози. Къщата беше стара, посивяла. Но стоеше здраво, като тези манатарки, които се срещаха по пътя. На брега, вързана с верига, се поклащаше лодка. Вятърът на пориви преминаваше над водата, люлееше остриката. Настъпваше топла вечер, изпълнена с комари. Предстоящият дъжд беше напоил въздуха с лек мирис на гъби и влажни листа.

Спрях на края на гората. Маша беше в градината. Тя плевеше, но в момента когато я видях, се изправи и погледна към езерото. Беше сама — Сергей Иванович сигурно беше в гората. Разбрах, че мога да стоя така, докато стане тъмно, но няма да отида при нея — та нали даже на пазара, в тълпата, моите невнимателни думи я накараха да заплаче. И аз, разбира се, не се приближих към къщата. Постоях още петнадесет минути, скрит зад дебелия ствол на бора. След като изплеви, Маша взе от земята мотичката, занесе я в плевника. Изскърцването на вратата беше толкова силно, сякаш бях там. Като излезе от плевника, тя погледна към мен, но не ме видя. После влезе в къщата. Започна да капе. Дъждът беше дребен, тих и досаден — ясно е, че няма да престане скоро. Обърнах се и тръгнах обратно. Та аз не съм никакъв ловец, не ме бива и за детектив.

Отпред затрака мотор и докато съобразя да се отдръпна от пътя, Сергей Иванович, като свали крака си на земята, рязко спря.

— Е, здравей — каза, като отметна качулката на наметалото. Като че ли не се учуди. — Накъде?

— Ходих към вас — казах аз.

— Към мен се отива в обратна посока.

— Знам. Аз стигнах до края на гората. Видях къщата, Мария Павловна. И се върнах.

Здравите ръце на лесничея лежаха на кормилото. Фуражката беше нахлупена ниско над челото.

— И защо се върна?

— Стана ми неудобно.

— Не разбрах.

— Научих адреса ви, взех пушка, реших да дойда при вас, да поговоря.

— И за какво тръгна — да ловуваш или за друго?

— Да поговоря.

— Отказа ли се?

— Когато видях Мария Павловна сама, се отказах.

— Сядай. Ще дойдеш у нас — каза лесничеят, като отмести брезента от коша на мотора. — После бих те закарал до Селище, но не обичам да оставям вечер Маша сама.

— Нищо — казах аз. — Ще стигна. Сам съм си виновен.

Лесничеят се усмихна. Усмивката му ми се стори зла.

— Сядай.

Маша чу шума на мотора и излезе при вратата. Лесничеят каза:

— Посрещай гости.

— Здравейте — казах аз, като излизах от коша. Пушката ми пречеше.

— Добър вечер — Маша гледаше Сергей Иванович.

— Казах: посрещай гости. Покажи му къде да се измие, човекът идва от път. Сложи масата — той говореше сухо и подбираше прости думи, сякаш искаше да каже, че аз по нищо не се отличавам от случайните пътници, които минават по тези места. — Срецнах ловец по пътя и го доведох. Как ще се добере човекът в такава тъмнина до Селище?

— Той не е ловец — каза Маша. — Защо е дошъл?

— Е, и да не е ловец — съгласи се лесничеят. — Ще прибера мотора в плевника, че през нощта дъждът ще се засили.

— Няма да ви преча — казах на Маша. — Утре сутринта ще си отида.

— Точно така — каза лесничеят.

Маша се скри в къщата.

— Не й обръщай внимание — каза лесничеят, като затваряща плевника. — Тя е малко дива. Но е добра. Да отиваме да си мием ръцете.

В къщата светна прозорец.

— Аз нося водка — казах. — В раницата.

— А аз вече втора година не пия. И не изпитвам нужда.

— Извинявайте.

— За какво се извиняваш? На гости си тръгнал. Не си мисли, ако е за компания, мога. Маша няма да възрази. Как да те наричам?

— Николай.

От баницата с риба се надигаше ароматна пара. Изглежда, страшно бях изгладнял през деня. Маша сложи на масата две ръбести чаши. После седна сама, подпря брадичката си с ръце.

— За срещата — казах аз. — Да станем приятели!

Не биваше да казвам това. На всички, а и на мен, то напомни защо съм тук.

— Не бързай — каза лесничеят. — Ние още не се познаваме.

Той отпи от чашата, като че ли беше вода и я отдръпна по-далече.

— Отвикнах — каза той. — Ти пий, не се стеснявай.

— Изобщо, аз също не пия.

— Ето ти на, събрали се двама пияници — лесничеят се засмя. Той имаше равни, здрави зъби и лицето му стана добро. Там, в града, той изглеждаше по-стар, по-сух, по-груб.

Маша също се усмихна. Част от тази усмивка беше и за мен.

Ядяхме, без да бързаме, рибата беше вълшебна, можеше да засрами леля Альона. Приказвахме за времето, за пътя, като че ли се бяхме сговорили да пазим табу.

Едва с чая Сергей Иванович попита:

— А ти самият откъде си?

— От Москва. В отпуск съм тук. При леля.

— Затова ли си любопитен? Или специалността ти е такава?

Изведнъж си помислих, че в Москва, в института, такива като мен разумни и даже увлечени в работата си хора, са включили машинката за кафе, която старателно крият от строгия пожарникар, завиждат ми как се пека на слънце, разсъждават за лова, на който трябва да отидат след две седмици — на лов за звяра, наречен СЕП, което значи — свободна енергия на повърхността. Този звяр е могъщ, живее навсякъде, особено на границата между различни среди. И тази негова всеизвестна, но още съвсем неуточнена и неизползвана сила кара капчиците роса да се свиват в топчици и ражда дъгата. Но малко са хората, които знаят, че СЕП е присъща на всички материални тела и е грамадна: запасът от енергия на повърхността на световния океан е равен на 64 милиарда киловатчаса. Ето този звяр ние се опитваме да хванем не за да го убием, а за да го накараме да работи за нас.

— Работя в НИИ — казах на лесничея.

— А пък аз не се изучих. Не успях. Може би, нямах талант. Ако имах талант, щях да се изуча.

Той пиеше чай от чинийката и отхапваше от захарта. Свършвахме третата чаша, Маша не беше изпила и първата. Отпуснах се, разнежих се и ми се прииска да кажа нещо много хубаво и добро,

искаше ми се да остана тук и да чакам, кога Маша ще се усмихне. Навън стана съвсем тъмно, дъждът се лееше и шумът му приличаше на плисък на море.

— Отдавна ли не си ходил на лов? — попита Сергей Иванович.

— Сега ми е за пръв път.

— И сам виждам. Пушката не е чистена десетина години. Ще гръмнеш и ще се разпадне.

— Не съм я зареждал.

— Още чай?

— Благодаря. Вече изпих три чаши.

— Е какво, да се приготвяме да спим. Няма да имаш нищо против, ако ти постелем на миндера, нали, Николай? Все пак как е бащиното ти име?

— Просто Николай. Аз мога да ви бъда син.

— Ти за възрастта не ми натяквай. Може и да ми бъдеш син, ама не си. Когато излезеш на двора, вземи моето наметало.

Станахме от масата.

Щурецът свиреше зад печката — аз мислех, че щурците свирят само в класическата литература. Лесничеят легна на печката, Маша — зад завеската. Завеската стигаше до печката и главата на Сергей Иванович беше точно над главата на Маша.

— Спите ли? — прошепна Маша.

— Не, мисля.

— А той спи ли?

— Не знам.

— Май че спи.

Тя беше права. Аз спях, плувах из тъмната гора и от шумоленето на листата и ромона на капките едва се чуваше шепотът им. Но стаята внимателно събираше думите им и ми ги носеше.

— Аз толкова се страхувах.

— Какво има да се боиш. Рано или късно някой щеше да се сети.

— Аз съм виновна за всичко.

— Не се обвинявай. Каквото било, било.

— Помислих, че е оттам.

— Не, той е тукашен.

— Знам. Има добри очи.

Чуваше се как лесничеят мачка цигарата си, после драсна кибритена клечка и се надвеси от печката, погледна ме. Затворих очи.

— Спи — каза. — Изморил се е. Млад е още. Той не е дошъл тук заради яйцата.

— А защо?

— Заради теб. Красива си, затова е дошъл.

— Не бива така, Сергей Иванович. Все едно, за мен няма човек по-добър от вас.

— Аз съм ти вместо баща. Ти още не познаваш любовта.

— Познавам я. Аз обичам вас, Сергей Иванович.

Те замълчаха. Мълчанието трая толкова дълго, че аз реших, че са заспали. Но още не бяха.

— Той не е натрапчив — каза лесничеят.

— А защо дойде дотук?

— Не стигнал. Върнал се. Като те видял сама, не поискал да те безпокои. Срегнах го, като се връщаше.

— Аз не знаех. Видял ли ме е?

— Погледнал те и си тръгнал.

Той загаси цигарата.

— Маша, знаеш ли какво реших? Ако утре отново поведе разговор, ще му разкажа всичко.

— Ой, какво говорите!

— Не се бой. Отдавна искам да разкажа. На образован човек. А Николай е москвичанин, работи в институт...

5.

— Как спяхте? — попита Сергей Иванович, като видя, че отворих очи. Той беше избръснат, облечен в стара, избеляла гимнастърка.

— Добро утро. Благодаря.

Беше късно. През отворения прозорец влизаше ароматен топъл въздух. Ботушите на лесничея бяха мокри — беше ходил някъде по тревата. Печката гореше, на нея нещо къкреше, вреше.

Свалих краката си на земята.

— Жал ми е да си тръгвам — казах.

— А защо? — спокойно попита лесничеят.

— Хубаво е тук при вас, бих останал.

— Не бива — каза лесничеят и се усмихна само с устни. — Ти ще ми отвлечеш Маша.

— Та тя ви обича, Сергей Иванович.

— Така ли?... Да не си се будил през нощта?

— Будих се. Чух разговора ви.

— Не е хубаво. Трябваше да ми покажеш.

Не отговорих.

— Така си и мислех. Може и да е по-добре: няма нужда да повтарям. Както се казва, няма път за отстъпление.

Той изведнъж ми намигна, сякаш бяхме намислили някаква пакост.

Миех се в пруста, когато влезе Маша, в престилката си носеше краставички.

Когато отново се върнах в стаята, Маша попита Сергей Иванович:

— Ще отидете ли?

— Ще закусим и ще тръгнем.

— Аз ще ви приготвя нещо за хапване.

— Добре. Ти не се вълнувай, скоро ще се върнем.

На закуска лесничеят стана сериозен и дълго се замисли. Маша също мълчеше. После лесничеят въздъхна, погледна ме, като държеше чашата в ръка, и каза:

— Все мисля откъде да започна.

— Не е ли все едно откъде?

— Ти, Николай, помисли. Може би ще се откажеш. После да не съжالياваш?

— Вие като че ли ме викате на лов за мечки.

— Казвам ти: по-лошо ще е. Ще видиш нещо, каквото никой на света не е виждал.

— Готов съм.

— Ех, млад си още. Е, добре, свършвай, по пътя ще ти разкажа.

Свали от куката пушката. Затъкна широк нож в ботуша си. Маша се суетеше, подготвяше ни за път. Аз нямаше какво да си приготвям.

Маша даде на лесничея малка раница. Той я преметна през рамо.

— А това е аналгин. Агаш пак я болят зъбите. Забравихте ли?

— Забравих — призна си лесничеят, като прибираще в джоба си шумолящата целофанова обвивка с таблетки.

— Може би Николай все пак ще остане?

Изведнъж разбрах, че тя не говореше за мен като за чужд.

— Няма да го вода далече. До селото и обратно.

— Аз там ви сложих курабийки — градски.

— Е, всичко най-хубаво.

— Нещо сърцето ми е свито днес.

— Без сълзи — каза лесничеят, като поседна преди тръгване. — Само без сълзи. Никак не мога да понасям сълзите ти.

Маша се опита да се усмихне, устата ѝ се изкриви по детски и тя избърса потеклата по бузата ѝ сълза.

— Хайде — каза лесничеят, като ставаше. — Винаги е така. Да тръгваме, Коля.

Маша излезе да ни изпрати до вратата. И когато срещнах очите ѝ, за мен също имаше частица от сърдечната раздяла.

Завихме по една едва различима пътечка. Лесничеят вървеше отпред, като разтваряше клоните на лещака. Слънцето още не беше изсушило вчерашния дъжд и от листата падаха студени капки.

Той каза:

— Работата е там, че ми е трудно да започна. Ако бяхме заговорили в града, нямаше да ми повярваш.

Пресякохме светла, ухаеща полянка, на която жужеха пчели. Понататък гората стана тъмна, елхова.

— Отдавна ме мъчи това. И като видях, как се връщаш обратно, защото си съжалил Маша, реших да ти разкажа всичко.

Гората оредя. Започнаха да се срещат съборени дървета. Излязохме на голяма поляна. Тук някой беше съборил дърветата, но не ги беше откарал.

— Не те ли учудва? — попита лесничеят.

— Ураган ли е имало? Но гората наоколо си стои.

— Ураганът не може така да ги събори.

В центъра на сечището се откри малък хълм, покрит със заплетени полуизгнили корени. Наложих се да се добираме до него, като прескачахме от буца на буца над черни мътни локви. Низината, в която бяха съборени дърветата, се беше заблатила. Буците бяха обрасли с дълъг топъл мъх и кракът затъваше в него до коляно. Стараех се да стъпвам точно след лесничея, но веднъж сгрехих и в обувката ми влезе ледена вода.

Качихме се на хълмчето. Беше голо, покрито със сив слой от прах или от лишеи, скриващ тънките съчки и корени. Лесничеят разхвърли купчината клони и зад нея под навес от преплетени съчки се откри черна дупка.

— Аз направих тази колиба — каза Сергей Иванович. — Клони домъкнах. Изсъхнат ли, не можеш я откри. Сега почивай!

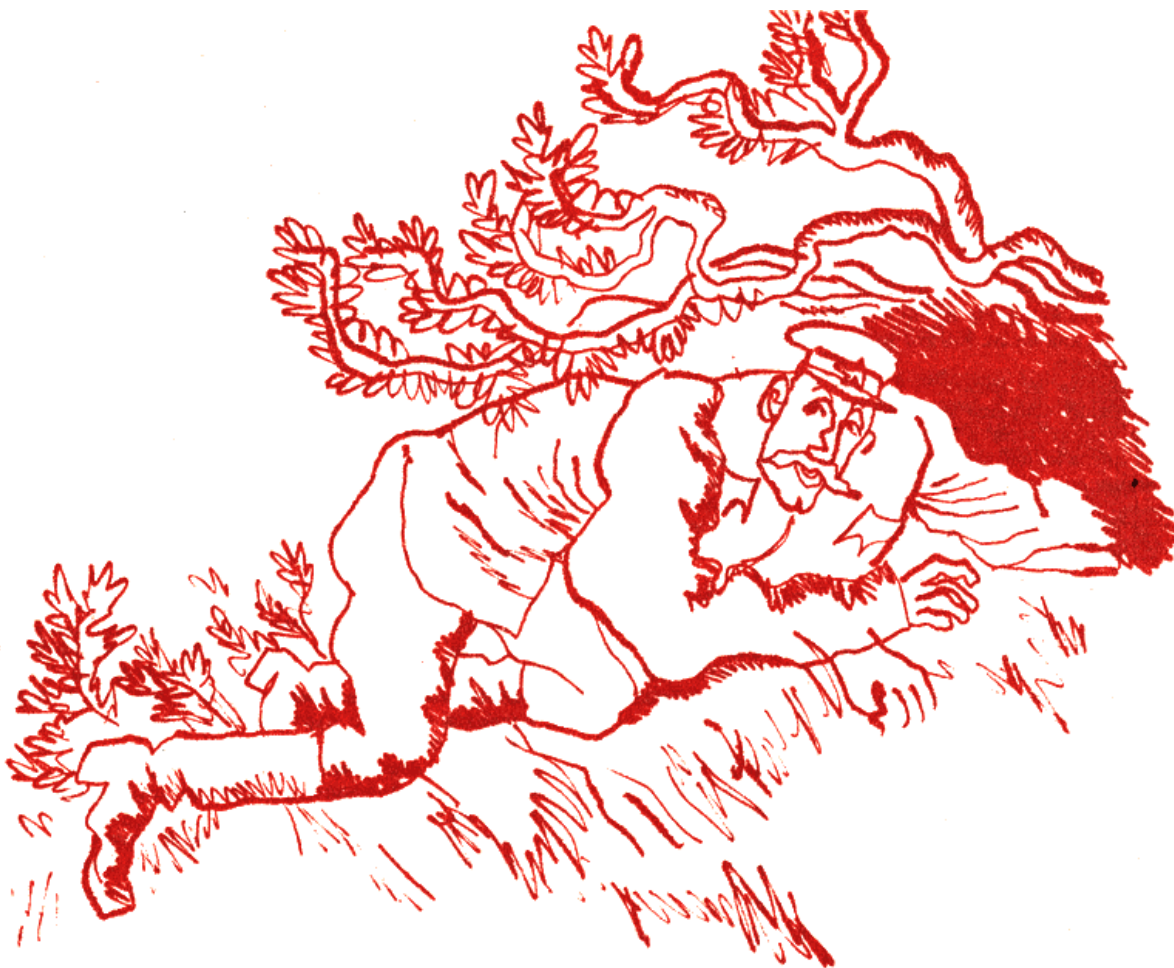
— Не съм изморен.

— Не казвам, че си изморен. После ще се умориш.

Той зареди пушката, събра ремъците на раницата, за да не му пречат.

— Там има звяр — каза той. — Некул. Чувал ли си за такъв?

Лесничеят се пхна в черната дупка, зашумоляха клончетата, посипаха се изсъхнали игли.

— Тук ли си, Николай? — чух гласът му. — Върви след мен. Не се бой от тъмнината. А като те обгърне, също не се плаши. Стисни очи. Чуваш ли?

Аз се наведох и тръгнах след него, протегнал ръка напред, за да не ми влизат клончета в очите.

— Сергей Иванович! — извиках.

Нямаше го.

Тъмнината отпред беше безмълвна и бездънна. Тя не беше част от тази гора, тя беше първобитна, безкрайна и аз не можех да я сравня например с вход в дълбока шахта, макар и затова, че шахтата или пукнатината в планината обещават край на падането — хвърли камък и рано или късно ще чуеш удар или плясък на вода. А тук, макар че не виждах нищо, знаех, че тъмнината е безпределна.

Не можех да се реша да направя крачка. Разбрах, че лесничеят е вече Там. Че той ме чака. Може би се надсмива над страха ми. Къде

беше лесничейт?... В този момент не мислех за това, но в същото време разбирах, че това не е просто пещера, че лесничейт не се е притаил в тъмнината, а беше там, зад черната завеса... Бълнуване! Ето сега, всеки момент той ще се върне и ще ме попита с подигравка: „Е, какво става с теб, Николай?...“ И аз направих крачка напред.

В същия миг земята изчезна изпод краката ми, аз се откъснах от нея и престанах да съществувам, защото тъмнината не само се затвори около мен, но и ме превърна в част от себе си, разтвори ме и ме понесе със стремителност, която може да се усети, но не може да се обясни или изчисли. В такива случаи добрите стари романисти пишеха нещо от рода на: „Перото ми отказва да опише...“

Всичко това продължи миг, макар че със същия успех можеше да продължи и година, и ако някой ми беше казал, че съм се носил в тъмнината три часа и нещо, също бих му повярвал.

Но дойдох на себе си в същата колиба — само с тази разлика, че отпред имаше светлина и на фона ѝ видях силуета на Сергей Иванович — той се наведе, като се опитваше да ме види.

— Пристигна ли? — попита той. — А аз вече се готвех да се връщам за тебе.

Протегна ми ръка. Измъкнах се навън. Гъстият лещак се простираше почти до самата колиба. Сергей Иванович направи няколко крачки, свали пушката между нозете си, извади цигарите, подаде и на мен, запуши, като смачка мундщука на кръст.

— Обърни се — каза той.

Не разбрах веднага каква е работата. Ние дойдохме до колибата през заблатеното сечище. А тук зад колибата започваха гъсти, бодливи, криви храсти, почти без листа. И нито едно съборено дърво, нито буци, нито мъх, нито вода — никакво блато.

— Не разбираш ли? И аз първия път не разбрах — каза лесничейт. — После направих колибата. А тогава, първия път влязох направо в дупката... И пропаднах.

6.

Зад гърба на лесничея имаше бор. Не беше бор — старо, раздвоено във формата на лира дърво със ствол на бор, но вместо игли по клоните му стърчаха малки тесни листа. На кората имаше дълбока резка с потекла жълта смола.

— Това е, за да намеря обратния път — каза Сергей Иванович. — Наблизо няма друго такова дърво. Виждаш ли входа на колибата?

Под клоните и изсъхналите листа чернееше петното на входа. Сергей Иванович събра разхвърляните пред колибата клонки и ги струпа на голяма купчина, която маскираше входа.

— Има само един път — каза лесничеят, — през колибата. Ако искаш, провери.

— Как? — обхвана ме необикновена тъпота.

— Заобиколи — каза лесничеят.

Заобиколих колибата. Тя беше скрита в гъстия храсталак: трябваше да се навеждам и отдръпвам клоните с ръце. Бръмчеше бръмбар, през листата проблясваше бледо небе. Обърнах се. Лесничеят вървеше след мен, като държеше пушката в сгънатата си ръка. От задната страна колибата беше затрупана с клони. В процепа между тях аз видях същото това бледо небе.

— Убеди ли се? — попита Сергей Иванович. — Тук няма никакво блато и никакви ели наоколо.

— Убедих се — казах аз.

— Ти с мен тук си като на разходка с екскурзовод. А какво ми беше на мен по-миналата година? Бях сам. И знаеш ли — изплаших се. Затичах обратно, а изгубих дупката. Сигурно половин час съм се промъквал из храсталака. Та аз познавам гората като дланта си. А виждам — не е същата... Е, да тръгваме — каза Сергей Иванович. — По пътя ще поговорим. Имам работа тук. Хората ме чакат.

Минахме по края на широко поле, обрасло с някаква непозната висока трева, по която на вълни сновеше вятърът. Светлите вълни

пробягваха към храстите и ми се струваше, че вървим по брега на морето.

— Гледай под краката си — предупреди ме Сергей Иванович. — Има много насекоми.

Тревата миришеше тежко, като парфюмирана. Трева не може да мирише така. Къде сме? В саваната? В джунглите на Амазонка...?

— Аз дълго си блъсках главата — каза лесничеят. — Вдън земя ли съм се провалил? Може би в Австралия? Земята нали е кръгла?

Последните думи прозвучаха като въпрос. Съмнението се беше родило не от невежество, а от прекомерен опит.

— Така си го представях: дупка през цялото земно кълбо. После размислих.

Пушката изведнъж подскочи в ръцете му и го ритна. Трепнах. Изстрелът беше рязък и слаб — храстите погълнаха ехото. В клоните затреця и падна нещо тежко.

— Спокойно — каза лесничеят. Измъкна гилзата, заради отново пушката и едва тогава, като ми заповяда с жест да не мърдам, извади от ботуша си нож и тръгна към храстите.

Сага той беше друг, по-точно трети човек. Първия — непохватен, стар и неловък — аз видях на пазара, в града. Вторият — добър къщовен, силен — остана в къщи, с Маша. А третият се оказа сух, ловък и бърз. Този, третият, стреля.

— Коля — извика лесничеят от храстите. — Я ела тук. Виж кого улучих.

Смачкал под тялото си дългите стъбла, лежеше голям сив звяр. Имаше неестествено дълги крака, тънки за здравето мъхнато тяло и издължена като у хрътка, но много по-масивна, почти крокодилска муцуна с оголени, жълти зъби.

— Готвеше се да скочи — каза лесничеят. — Провървя ни, че го улучихме с първия изстрел. Те са много жизнени.

— Какво е това?

— Некул. Казват, че по-рано били домашни като кучетата. После подивели, когато сукрите съсипали овчарите. А сега некулът е по-страшен от вълк. Познава човека и не го обича. Напада го.

Лесничеят начупи клони и покри с тях некула.

— Ще кажа на моите. После ще го отнесат. Някъде наблизко е леговището. Веднъж вече се хвърля един върху мен — по-едър от този.

Пътеката криволичеше между редките остролистни дървета, заобикаляше недълбока обширна низина, обрасла с червени тръни. От тях стърчаха краищата на обгорели греди.

— По-рано тук са живели — каза Сергей Иванович. — Виж какво, аз съм човек, така да се каже, обикновен. Нямах щастието да получа образование, но съм видял доста. Цялата война изкарах. Виждам съм различни страни. И в живота какво ли не ми се е случвало. Така че, не бързай да ме съдиш. Ето, сега ти се струва: щом си видял в гората дупка, друга обстановка, бягай и съобщавай където трябва, умните хора ще се оправят. А не е толкова просто...

Спуснахме се в долина, по дъното на която течеше малък ручей. През него бяха прехвърлени две греди.

— Отдавна не е имало дъжд — каза лесничият, така говорят на село за сушата. — Отначало исках да разбера каква е работата. Нали не живея в града, там ще изтичаш при милиционера — погледнете, гражданино началник. Значи, ходи в града, на тридесет километра, върви по учреждения, търкай праговете. А ако не повярват? Аз и сам нямаше да повярвам и от присмех се боя. След това въобще отложих. Ще видиш защо. Може би — ще разбереш. Сега е твой ред, ти решавай. Само че, отначало погледай, разбери всичко, после решавай. Подозирам, че това не е Земята. Разбираш ли? Какво ме гледаш като дявол богородица?

— Защо така мислите?

— Звездите са други и денонощията — по-къси. С един час, но по-къси. И други неща има... по-рано идваха при мен ловци. Не толкова да ловуват, колкото да унищожават водката. Имаше един преподавател от областта, аз разговарях теоретически с него. И така го разпитвах, и иначе, а за дупката — нито дума. Думам му: „А какво ще кажеш, ако така и така?“ А той ми отговаря: „В твоето алкохолно бълнуване, Сергей, ти си видял паралелен свят. Има такава теория“. Сам се налива, а аз значи, бълнувам... Слушай, Николай, ти чувал ли си за паралелни светове? Как гледа науката на тях?

— Чувал съм.

— Уж е същата Земя, само че на нея всичко е малко по-друго. И такива земи може да има сто... Стоп. Я се дръпни, приятелю, настрана. В храстите. Че можеш да ги изплашиш.

Тук пътеката се вливаше в пращен междуселски път. Чу се скърцане на колела. Сергей Иванович излезе на пътя и подсвирна. Някой извика в отговор. Скърцането на колелата спря.

Само дано някой некул не се досети, че съм тук, в храстите, без оръжие. Лесничеят няма да успее и да дотича. Кората на дървото беше черна, грапава, златен бръмбар с контешки завити мустаци спря и започна да изучава с тях пръста ми, заградил му пътя. Паралелен свят... Кой знае защо ме интересуваше не толкова същността на този свят. Аз мислех за дупката. За вратата в блатото. Тоест, за феномена, който беше очевиден! Каква беше същността на този преход. Къс ли е той, както и колибата, или безкрайно дълъг? Откъде идва усещането за падане, невероятната скорост? Завеса или тунел, прокарани в пространството? От характера на тази врата зависи и принципът на света, в който попаднахме. Ако допуснем, че този свят е паралелен, то безмислено е да гадаем и положението му в пространството. Ако това е свят, който съществува, например, в нашата Галактика, то какво е изкривяването на пространството? Никога не съм мислил, че ще си блъскам главата над такива проблеми.

— Николай — извика лесничеят от пътя. — Ела тук.

— Идвам.

7.

Сред облаци и прах, които скриваха колелата, се издигаше каруца, запрегната с чифт дребни, измъчени — със стърчащи ребра — носорози. Туловищата им бяха необикновено хърбави, вратовете — протрити от ярема, а краката — покрити с козина. Сивата козина, подобно на кучешка, беше ожулена тук-там. До каруцата стоеше мъж в сива домашно тъкана дреха, която като чувал висеше до коленете му. Беше бос. Като ме видя, той вдигна свободната си от поводите ръка и я притисна към гърдите си. Брадичката му беше рядка и на кичурчета, като че ли взета от небрежна детска рисунка. Зелените му очи гледаха изпитателно.

— Мой приятел — съобщи лесничейт. — Нарича се Зуй. Казах му, че си ми по-малък брат. Не се обиждаш, нали?

Зуй пристъпи с босите си крака по меката топла земя. Каза нещо.

— Казва, че трябва да побързаме. Сядай в каруцата. Вчера са идвали сукри. Търсили са ме — каза лесничейт, като мачкаше цигарата си.

— Сукрите! — за втори път вече чувах тази дума.

— Тукашните стражи.

— Какво пазят?

— После ще ти разкажа. Николай, имай пред вид, че за всички аз живея зад гората. Че там уж има друга страна, но влизането в нея е забранено. За вратата те, разбира се, не знаят. Не бих искал никой от сукрите да се промъкне при нас. Помниш ли как се изплаши Маша на пазара? Отначало помисли, че си от тукашните.

— А тя идвала ли е тук?

— Идвала е, идвала е. Разбира се, че е била тук. Не става дума за нея. Какво да правим?

— И все пак, Сергей Иванович, аз не съм съгласен с вас. Можем да упорствуваме, да доведем специалисти в гората. Можем да организираме...

— Почакай — лесничейт запали. Зуй със страх гледаше дима, който излизаше от устата на лесничея. — Не могат да свикнат. Гледам да не пуша тук, за да не създавам суеверия. И без това кой знае какво си мислят. Та ти казваш: може да успеем, може да организираме. Е добре, а по-нататък? И мен ще ме изхвърлят като мръсно коте. Извинете, Сергей Иванович, с вашата необразованост и алкохолно минало трябва да отидете на заслужена почивка.

— Е, защо пък така?

— А защото на мястото на учените и аз бих разсъждавал така. Този Сергей Иванович само разваля цялата работа. Тича, обърква... А учените също не всичко ще разберат.

— Какво няма да разберат? — опитах се да се усмихна аз.

— Няма да разберат живота. А моите закъде са без мен? Маша, Зуй, другите? Та те се надяват. Ако при съседите е влязъл бандит с пушка, как ще е по-умно — да тичаш да спасяваш хората или да мислиш: „Ами ако той вземе, че ме застреля?“

— Примерът не е много подходящ. Съседите живеят по същите закони като нас. А представете си, че от друга страна...

Лесничейт хвърли цигарата в праха.

— Няма да спорим. Точно затова и те повиках, да видиш какви бандити има тук. Ако се случи нещо с мен, сам ще се оправяш...

Пътувахме мълчешком пет минути. После попитах:

— А Зуй откъде знаеше, че ще дойдеш?

— Миналата седмица бях тук. Без предупреждение по-добре да не се вестявам в селото. Мога да срещна сукри. Те не ме обичат.

Настигнахме стадо. Четири еднороги, рунтави животни лениво вървяха из праха, обкръжени от други животинчета. Голо момченце тичаше и ръгаше животните в хълбоците, за да не ни пречат да преминем. Като ме видя, то изведнъж замря.

— Синът на Курд — каза лесничейт. Извади от горното джобче на гимнастърката си бучка захар и я подхвърли на момчето. Бучката веднага се оказа зад бузата на пастирчето.

— В училище му е мястото — каза лесничейт. — Все си мисля дали да не го взема при нас.

Ограда от пръти препречваше пътя. Зуй предаде поводите на лесничея и скочи от каруцата, отдръпна няколко пръта настрани, за да

освободи входа. Не ги постави на мястото им, защото след нас идеше стадото. Каруцата изкачи възвишението и пред нас се появи село.

8.

Аз познавах това село. То ми се присъни на плажа, само че тогава го видях отгоре. И дървото видях.

И човека, който висеше на дебелия, дълъг клон.

Поривът на горещия, сух вятър раздвижи тялото и то леко, като махало полетя към нас. Дъхът ми спря.

Лесничеят скочи от каруцата, сложи ръка над очите си и аз разбрах, че това не е човек — кукла с човешки ръст, чучело с грубо нарисувано лице върху бял парцал — две петна за очи, чертица за уста, и друга вертикална за нос. Така рисуват децата.

— Това съм аз — усмихна се лесничеят. — Обесили са ме. Задочно, така да се каже, за страх на враговете.

— Кой го е обесил?

— Сукрите. Отдавна, още през пролетта. Много са недоволни от мен — каза лесничеят не без гордост. — Затова и куклата направиха. Нагледна агитация.

— А защо е пусто? — попитах аз.

— А кой да бъде тук? Бабите и дядовците, които са останали, са на полето. А мъжете, които не избягаха, ги откараха в планината. Сам разбираш...

Лесничеят метна пушката на рамо и тръгна към една от колибите. Аз го последвах в отворената врата и ме лъхна тежък, застоял въздух. Беше тъмно, само от дупката в покрива идваше светлина. Лесничеят остави раницата на земята.

— Добър ден — каза той.

Никой не отговори. Под стряхата прошумоля птица и оттам, като блесна в наклонения лъч светлина, към мен се приземи познато розово перце.

— Как вървят работите? — запита лесничеят в тъмнината.

— Добър ден, Серге — произнесе познат, дълбок, чист глас. — Как пътува?

Очите започнаха да свикват. Лесничеят постави пушката в ъгъла, мина в далечния край на колибата и се наведе над купчина парцали.

— Добре пътувах — каза той. — Дойдох с брат си. Как си Агаш?

— Живея — отговори същият глас. — Къде е брат ти?

— Ела тук, Николай — каза лесничеят. — Запознай се с леля.

В купчината парцали полулежеше старица в тъмна риза. Сивите коси бяха гладко сресани, лицето почти без бръчки. Леля Агаш и моята леля Альона си приличаха като две капки вода. Само без очила. Тя трябваше сега да се усмихне и да попита с вечната учителска ирония, уверена, че не съм си научил урока: „Не можеш ли без подсказване?“

— Ела по-близо — каза старицата. Тя протегна към мен тънка, суха ръка и докосна лицето ми. Малкият и безименният пръсти бяха отсечени.

— Не вижда — каза лесничеят.

— Лицето ти ми е познато — каза леля Агаш. — Имах племенник с твоето лице. Той взе меч. Убиха го. Беше умен.

— Ще запаля свещ — каза лесничеят. — Тук при тебе е тъмно.

— Помниш ли къде са свещите? Как е Луш?

Аз се обърнах към лесничея. Той палеше свещ.

— Луш ти предава много поздравя и подаръци — каза той.

— Благодаря. Нищо не ми трябва. Зуй ме храни.

Влезе Зуй и с грохот изсипа пред глиненото огнище насред колибата наръч дърва.

— Ще пийнете, нали — каза леля Агаш. — Изморили сте се. Нямам крака — добави тя, като изви лице към мен. — Зуй, направи чай.

— Агаш говори руски като нас с теб — каза лесничеят. — Чуе веднъж думата и вече я помни. Ти много не пий от тяхното питие. И половин чашка стига, когато не си свикнал. Но ободрява.

— Ябълките, яйцата оттук ли са?

— Оттук. Което е обикновено, аз не забранявам на Маша. Не сме много добре с парите. А на тукашните трябва да помагаме. Но яйца не й позволявам да продава. Строго й забраних. От тях правят тук едно лекарство. Но ти познаваш Маша — своенравна е.

В огнището пращяха клоните и върху лицето на леля Агаш падаха отблясъци от огъня.

Агаш пхна ръка зад нарове, на които седеше, и измъкна оттам емайлирани канчета. Сергей Иванович каза:

— Не можем да донесем много тук, страхуваме се.

— Да — каза леля Агаш. — За нас богатството е опасно. Чашите са чисти. Синът на Курд ги ми с гореща вода. Серге се бои от синята треска. Много хора умряха от синята треска.

— Не се боя за себе си — каза лесничейт. — Боя се да не занеса инфекция там, при нас.

— Сега няма треска — каза Агаш. — В нашия род няма никой умрял. Серге ни донесе кръгли камъни.

Не разбрах, обърнах се към лесничей.

— Таблетки донесох — каза Сергей. — Отивам, разбираш ли, в аптеката. Знанията ми са на равнището на списание „Здраве“ — аз го получавам. Аспирин взех, малко тетрациклин. С антибиотиците внимавам, за да няма странични ефекти. Всяка таблетка делия надве. Нищо, оправихме се.

— Е, знаете ли — казах аз, — просто се учудвам. Възрастен човек сте. Можете да им навредите. Организмите им...

— Не можех да гледам как хората умират — отреза лесничейт.

В постъпките му имаше определена логика, но правилна ли беше? Взех канчето с питието. Топло, ароматично. На дъното на канчето имаше тъмни плодове.

— Пий, не бързай — каза лесничейт. — Чакам един човек.

Като че ли го чу, в колибата влезе човек.

Агаш каза нещо със строгия глас на леля Альона.

— Сърди се, че е дошъл без предупреждение — поясни лесничейт. — А защо се сърди. Едноокият винаги прави така. Конспиратор.

Високият едноок мъж с къса черна наметка, стегната с колан, на който висеше къс меч, се поклони на Агаш. Лесничейт се изправи и като сложи ръка на сърцето си, се приближи към новодошлия. Едноокият заговори бързо, сякаш замеряше лесничей с думи. Всички замряха.

Лесничейт го попита нещо, замисли се няколко секунди. После каза със злоба на руски:

— Казвах ви, предупреждавах! Ти какво ще правиш? — Погледът му се плъзна по лицето ми. Но въпросът му не беше

отправен към мен. — Аз отивам. Че инак ще ги издавят като котета.

— Какво е станало? — попитах аз.

— Брат ми ще остане тук — лесничият стегна колана на гимнастърката. Останалите мълчаха. Гледаха ме. Аз бях пречка, товар.

— За дълго ли? — попитах. Първата ми реакция беше да не се съгласявам: щом отиват всички и аз отивам. И веднага разбрах, че трябва да се подчинявам на Сергей Иванович, както се подчиняват на водача в планината. Едно не е ясно, дали водачът знае пътя?

— Не е за дълго — каза лесничият. — Някакво усложнение. Ако стане нещо, ще намериш ли сам накъде да вървиш? Запомни ли пътя?

— Може би, все пак с вас?

— От незнание ще объркаш нещо. Ще ти оставя пушката си. Не бива да отивам с пушка.

— Защо?

— Ами ако им попадне в ръцете? И така на съвестта ми тежат достатъчно други грехове.

9.

— Дай ми канчето на Серге — каза леля Агаш. — Ще го допия.
— Дадох ѝ топлото канче.

— Мога ли да изляза да погледна наоколо?

— Не отивай далеч — каза сляпата. — Не бива да те виждат.

Въздухът тук беше друг — влажен, ароматен от познатите земни цветя, лилии и мушкато, издигащи се безредно над високата трева. Розово пиле до самотно цъфтящия картофен храст ме гледаше удивено и осъдително — кой те е канил? От тревата се издигна пчела и като проследих полета ѝ, видях в далечния край на градината момиче. То седеше на висок виенски стол и четеше стара изпокъсана книжка. Момичето беше в дълга до земята синя рокля. На главата — бяла забрадка с червен кръст и бяла превръзка със също такъв кръст на ръкава. Пчелата прелетя съвсем близо до лицето ѝ и девойката махна с ръка, но не вдигна очи от книгата. Трябваше да ѝ напомня, че е време да се приготвяме, но кой знае защо, аз отново се намерих на площада.

Там беше пусто. Една врана, кацнала на главата на обесената кукла, държеше в клюна си малка, зелена ябълка. Върнах се при леля Агаш.

— Ти ли си малкият брат? — попита тя.

— Далеч ли отидоха?

— В гората. При хората.

— Аз нищо не знам.

— А защо ти трябва да знаеш за нас? Защо хората, които живеят добре, да знаят за тези, които живеят зле?

— А брат ми?

— Той знае. Но понякога е като дете. Иска за хубаво, а не разбира, че после ще бъде лошо, не разбира най-прости работи. Ясно ли ти е, момче?

— Може би. А как дойде при вас Сергей?

— Той не ти ли каза?

— Бях далече. Вчера пристигнах.

— Това беше отдавна — каза леля Агаш. Огънят догаряше и димеше. — Моят брат беше в гората. Нападна го некул. Знаеш ли какво е некул?

— Видях.

— Серге уби некула. Брат ми дълго боледува. Каза на Серге: „Моят живот е твой живот“. Разбираш ли?

— Разбирам.

— Моят род взе Серге. Но сукрите можеха да узнаят. Не бива да се взема в рода чужд човек. Серге не искаше да живее у нас. Той си отиваше. Никой не говореше на сукрите за Серге. Ако нарушиш закона на сукрите — смърт. Но ако нарушиш закона на рода — също смърт. Разбираш ли?

— Разбирам.

— Тогава имаше треска. Много хора умряха, а много избягаха в гората. Когато дойдоха сукрите, нямаше мъже, които да пазят вратите. На сукрите им трябваша нови хора. Синът ми загина. Брат ми беше убит на прага на къщата. Оставиха ме да умра — кому е нужна една старица? И когато дойде Серге и донесе лекарство, малко хора бяха останали, за да пият лекарството. И аз казах на Серге: твойт брат, моят брат е мъртъв. Ти си мой брат. Вземи дъщеря му Луш. Намери сукра, който уби брат ми, и убий сукра. И всички, които чуха, казаха: Не бива, законът забранява това. Ще ни избият всички. И Серге каза: „Законите са измислени от хората. И те ги променят“.

— А той уби ли го?

Искаше ми се старицата да отговори: „Не, Сергей няма право да съди и убива, даже ако му се струва, че справедливостта му дава това право.“

— Той каза: „Ако убия сукра, ще дойде друг сукр. Само всички хора заедно могат да ги прогонят“.

— Правилно, това не решава нищо.

— А ние чакаме — каза старицата. — И оставаме все по-малко.

Някъде далече, извън пределите на селото се чу нисък, протяжен звук, сякаш някой бе отпуснал струна на контрабас. Агаш впери невиждащите си очи натам, откъдето дойде звукът. Пръстите се впиха в парцалите, покриващи коленете ѝ.

— Какво е това? — попитах аз.

— Тръби — каза старицата. — Трябва да си отиваш. Серге каза така.

— А къде е Сергей? Къде ще го намеря?

— Серге е в гората. Те търсят Серге. Отивай си. Не бива да се спори със силата...

Звукът на контрабаса се разнесе отново. Малко по-близо. Или ми се стори, че е по-близо?

— Агаш-пато! Агаш-пато!

Момчето пастирче дотича запъхтяно. То размахваше юмруци, като си помагаше с тях да говори. Старицата слушаше и не го прекъсваше. После протегна ръка. Момчето разтвори юмрук. Там имаше хартиено топче. Разтворих го. На листче, откъснато от тефтерче беше написано едро, напреко:

„Николай, бързо си тръгвай. Ако не се върна — погрижи се за Маша. Аз съм й единствен. Това е заповед.“

— Отиваш ли си? — попита Агаш.

Погледнах часовника си. Минало бе малко повече от час, откакто лесничият беше тръгнал с мъжете. Не можех да се върна сам.

— Тръгвай си веднага — каза Агаш. — Синът на Курд ще те изведе.

— А вие?

Тя показа черната цепнатица зад нара:

— Ще се скрия в ямата.

— Ще ида при Сергей — казах аз. — Той ми е брат.

Момчето нетърпеливо стоеше около входа, като че ли искаше да избяга, но не смееше.

Старицата му каза нещо. После се обърна към мен:

— Отиди при Сергей. Ти си мъж. Не искам да го убият.

— Благодаря ти, лельо Агаш — казах аз.

Измъкнахме се през дупката в стената на една от колибите, през пролуката в плета слязохме от хълма, пресякохме плиткия ров и забързахме по стърнището към голите върхове на скалите, стърчащи сред далечната гора. Беше горещо. По гърба ми се стичаше пот, пушката натежа и пареше. Прахът се полепваше по мокрото ми от потта лице и влизаше в очите ми.

Момчето тичаше отпред, понякога се обръщаше, за да се убеди, че не съм изостанал. Страшно слабите му крака с подути колене се мяркаха в праха, косите се мятаха по раменете му.

Отново се чу звукът на тръбата, боботещ и зловец. Тъй близо, сякаш някой невидим стоеше до нас. Момчето се приведе и хукна към гората, лъкатушейки като заек. Втора тръба се обади отляво. Затичах след пастирчето. Гората се приближаваше бавно, момчето ме бе изпреварило много.

Напред, оттам, накъдето тичаше пастирчето, се чу вик. Поспрых, но шумът в ушите и туптенето на сърцето ми пречеха да чуя. Кой

извика? Свой ли? Тук бях най-много от три часа, но вече делех този свят на свои и чужди.

Когато приведен дотичах до гората, момчето не се виждаше никъде. И тогава ме обзе страх. Този страх се роди от самотата. Улових се, че се опитвам да си спомня пътя назад, към раздвоения бор, към вратата в блатото, към действителността. Където има автобуси и леля Альона току поглежда през прозореца, безпокоейки се къде ли съм изчезнал. Но какво може да ме заплашва? Че ще закъснея за автобуса?

Изправих се и тръгнах по-бавно. Аз не съм тукашен. Нищо не може да ми се случи. Трябва да намеря момчето. За него е по-страшно.

Над ухото ми свирна стрела. Отначало не разбрах, че е стрела. Още не ми се беше случвало да стрелят по мен с лък. Стрелата се заби в стъблото на дървото и перото на опашката ѝ се залюля. Хвърлих се в гъсталака и още една стрела премина като черна линия пред очите ми.

Храстите ме удряха по лицето, пушката ми пречеше да бягам, някой тежко трополеше отзад, като чупеше клоните. Земята се наклони и аз веднага не разбрах, че пропадам в дълбок ров.

Търкалях се през висящите над рова храсти, но не изпусках пушката, удрях се в стърчащите корени, опитвах се да се хвана, да се задържа със свободната си ръка. Нещо силно ме удари по челото и разсече бузата ми. Стори ми се, че падането ни няма да свърши никога. Изглежда за миг съм загубил съзнание.

Болеше ме. Остър клон се беше забил в гърба ми и не ми позволяваше да дишам. Опитах се да се изправя, но клонът се беше забил здраво. Лицето ми смъдеше. Замрях. Те могат да ме чуят... Трябва да дишам по-леко. Като че ли е тихо... Опрях се на пушката и рязко се изправих. Клонът тресна и ме пусна.

Внимателно седнах и опипах крака, който ме болеше. Панталонът беше разкъсан на прасеца и от болка не можех да докосна крака си. Притеглих го към себе си — той се подчини и аз се изправих. Оттук се виждаше ровът. Той не беше дълбок — безкраен изглеждаше само за този, който пада в него. Погледнах цевта на пушката — дали не е влязъл пясък. Беше чиста. Оставих сакото си под хроста — беше разкъсано на гърба и повече не можеше да изпълнява функциите си.

Намерих пътя недалеч от мястото, където влизаше в гората. Той беше набразден от следите на каруци и човешки крака. Навлязох в гората, като вървах по края на пътя, за да мога да се шумугна в

храсталака при първата опасност. Скоро от пътя се отдели широка пътека. Точно по нея вървяха следите — на едно място имаше смачкана от колело оранжева гъба.

И изведнъж видях момчето.

То лежеше по очи и от гърба му стърчаха перата на две черни стрели.

Пренесох момчето на тревата. Тялото му беше съвсем леко и още топло.

Нахвърлях клонки върху него и продължих. Аз бях виновен за смъртта му. Трябваше да го настигна и да не го пускам. Трябваше да послушам лесничея... трябваше... трябваше... трябваше...

Да, този свят е жесток и несправедлив към слабите. И жестокостта му е открита, узаконена и привична. Няма нищо чудно, че като е попаднал тук, лесничеят е взел страната на слабите и враговете на селото са станали и негови врагове. Не от желание да се покаже герой, или да прояви доблест, а просто от чувството, че не може да постъпи иначе, започнал е да се намесва в работите им, да дели таблетките тетрациклин, да воюва с някакви сукри, да убива некули и да носи от нашия свят канчета, без да смятаме другите неща, които не са ми известни.

Но обективно разумна ли е дейността му? Не прилича ли той на човек, който разкъсва паяжина, за да спаси попадналата в нея муха? Какво може да направи тук и необходим ли е? В несправедливия свят справедливостта е нереална. В задочния спор със Сергей аз се стремях да избягвам емоциите и да си остана учен, опитвах се първо да откроя причинно-следствената връзка, механизма, който движи явленията и едва след това да взимам решение.

Когато гората започна да просветлява отпред, забавих крачка, после спрях. На поляната доскоро е имало лагер. Стърчаха само скелети на колиби, бяха разхвърляни клони и съчки. На отъпканата трева лежеше Зуй. Брадата му стърчеше към небето. В юмрука си стискаше счупен кинжал.

Като се криех зад дънерите на дърветата, заобиколих поляната. В храсталака се натъкнах на познатата каруца.

10.

Вчера бродех из гората. Днес отново вървя из гора. Задавах си въпроса, на който не можех да отговоря: „Какво правя тук?“ Как попаднах? Каква сила е привлякла двата свята един към друг и в тази точка, където те са се докоснали, създала е тунел? Да се опитаме мислено да построим модела на това явление на основата на познатия ни феномен: да си представим СЕП — сумарната енергия на планетата... Трудно беше да се построи модел — не можех да закача планетата в една точка на пространството, защото изкривяването му трябваше да е невероятно сложно, такова, каквото не съществува и не може да съществува. Не може, но съществува. А ако си представим чисто теоретичен, умозрителен модел на почти затворен свят? Още Фридман през двадесетте години бе изследвал космологичните проблеми в светлината на общата теория на относителността. Оттам идва и измисленият от Марков „фридмон“ — частица с размери на елементарна, но вместваща в себе си галактика — само да проникнеш в нея. И за тези, които се намират вътре във „фридмана“, нашият свят се превръща в точка.

Спрях, защото чух подрънкване, гласове, скърцане. Още малко и щях да налетя върху хората, които вървяха отпред.

Процесията се беше проточила на горския път и ми се наложи да навляза в гората, за да я изпреваря.

Погледнах иззад храстите. Покрай мен в мрачината се движеха каруци. Върху тях лежах хората. Някой стенеше. Пред каруците вървяха селяни... И сега за пръв път аз видях враговете им отблизо.

Някога, по времето, когато баща ми е бил млад, на мода са били фантастичните романи за разумни мравки. Заселвали са ги на Марс и на Луната, увеличавали са ги до човешки ръст, надарявали ги с коварство и жесток хладен разум. Именно мравки. Изпокъсаните книжки лежах в килера, като свидетелствуваха, че и баща ми е бил млад и аз ги намерих, когато бях на петнадесет години. Към мравките въобще започнах да се отнасям с отвращение и се страхувах от тях

повече, отколкото те заслужаваха. А после прочетох някъде, че насекомите не могат да бъдат разумни. Това ми беше доказано популярно и аз с готовност му повярвах. Пък и нови романи за мравки нещо не се срещаха... И ето сега, в света на Агаш и Луш, видях как грамадни, малко по-ниски от човека мравки, водят нанякъде хора.

Кръглите глави на насекомите, издължени и остри отпред, кръглите тела и тънките лапи придаваха на вечерната картина зловещ кошмарен оттенък... И тогава ми мина през ума — а дали всичко това не е сън? Процесията продължаваше да се влечи. Пак каруци, групи мравки с копия, закрити кола, отново мравки... Лесничейт го нямаше в тълпата, подгонени пред каруците селяни.

Не можех да повярвам, че лесничейт е загинал. А може би лежи ранен в каруцата?

И отново навлязох в гората. Там вече беше почти тъмно. След няколко крачки под краката ми попадна съчка, която изтреця като противопехотна мина. Затичах навътре в гората: ако ме преследват, няма да мога да избягам, прекалено съм уморен. И тогава разбрах, че гората свършва.

Стоях на края ѝ и гледах как колоната, скрита в облак прах, навлиза в широката пустош. Отпред, като отразяваше червените от залеза облаци, блестеше в лилаво и оранжево река. Зад реката се издигаше невисока планина, с почти правилна конусообразна форма. Далече, край брега на реката, стояха още няколко мравки, бронята им отразяваше цветовете на залеза. Стражите започнаха да подкарват колоната, носорозите затеглиха по-бързо, а аз не се реших да изляза на открито място.

Докато стоях и размишлявах какво да правя по-нататък, срещу колоната излязоха мравки-посрещачи. Те се скупчиха около закритата кола и когато вратичката ѝ се отвори, оттам измъкнаха човек. Това беше Сергей Иванович. Различих зелената гимнастърка, късата сива коса. Така и трябваше да бъде.

Не бях съгласен с лесничей, не минах на негова страна. Всичките ми съмнение си оставаха, но те бяха заглушени от Необходимостта. Срамно е за цивилизования човек да остави събрата си в беда, макар че не бях имал никакви отношения с този свят. Трябваше да спася лесничей, даже ако цялата теория на вероятностите беше против мен. За разлика от Сергей Иванович, аз не можех да организирам тук

въстания и да се крия в гората с Едноокия. Аз съм чужд и веднага ще започна да разсъждавам дали имам право на такива действия и ще дойда до извода, че такива въпроси не бива да решавам аз, а някой друг, който Отговаря, който е Подготвен. Макар че кой, по дяволите, има право или е подготвен? Всяка ненамеса е само своего рода намеса, често по-лицемерна, защото и ненамесата е също необходима някому.

Като видях Сергей Иванович, аз се успокоих. Още нямах представа как ще го освободя, но не се съмнявах, че ще успея. Пък макар и да се наложи да се задържа тук месец. Забравих, че не знам езика, че всеки срещнат ще ме познае от километър, че съм зверски гладен и че краката ми се подкосяват от умора.

Свалих пушката от рамо, излязох в равнината и след няколко минути бях при реката.

11.

Още не беше се стъмнило, а и изгря луна. Пътят слизаше към реката, но на моста стоеше мравка с дълго копие. Когато я видях, оставих пътя и стигнах до реката на двеста метра от моста. Ниският бряг се губеше във високата блатна трева и когато се опитах да вляза във водата, краката ми започнаха да затъват в тинята; трябваше дълго да обикалям край брега, докато намеря бряг с пясъчно дъно. Там реката се разливаше широко, в средата ѝ имаше островче. Надявах се, че не е дълбока.

В края на краищата все пак излязох на другия бряг, като вдигнах повече шум от стадо слонове, преминаващи Ганг. Но така се намокрих, че трябваше да изстискам всичко по мен, седнал в храстите и тракащ със зъби от студ. Най-тъжното беше, че ми се намокриха цигарите, а именно цигарите можеха да ми вдъхнат сили: трепереха не само ръцете и краката ми, но и далакът и всичките ми вътрешности.

На покритото със звезди небе се очертаваше черният гръб на планината-мравуняк, в която щях да открия лесничея. Луната осветяваше черните дупки на входовете в хълма. Те бяха разхвърляни наредко по цялата стометрова височина на планината. Най-големият вход беше долу — право пред мен.

Мисията ми беше абсолютно безсмислена и ако не бях така замръзнал, щях да си спомня детството и да извърша прочетените в книгите ритуали за прощаване с живота, но за щастие, никак не можех да се стопля, ужасно ми се пушеше, бях гладен, болеше ме зъб — така че не ми беше да мисля за смъртта.

Пред мравуняка трябваше да има часови. Не само при моста, а и при входовете, и във всеки случай пред главния вход. По-добре ще е ако проникна там през страничния тунел. Приблжих се към планината така, че да не могат да ме видят нито от моста, нито от главния вход и пропъльзах към черното отворище. До самия вход залегнах и известно време се ослушвах. Тихо. Тази тишина, може би, се дължеше на това, че никой не подозира за моето приближаване или,

може би, на това, че, очаквайки ме, са се притаили, за да ме хванат със сигурност в тъмнината.

Приблжих се. Лунната светлина проникваше само на метър, по-нататък нямаше нищо — или по-скоро можеше да има какво ли не.

Е, да направя ли тази крачка? Та нали с тебе, Николай Тихонов, няма да се случи нищо. С тебе въобще нищо не може да се случи. Случва се с другите. Утешавах се така, докато накрая се ядосах — такова утешение отричаше равенството между моето съществуване и това на лесничея и само си губех времето. Каква беше алтернативата? Да бягам към разклоненото дърво? Да се върна при Маша и да кажа: „Извинете но вашият Сергей Иванович попадна в плен на мравките. Желанието им да го хванат е било такова, че те даже са обесили неговото чучело на площада и едва ли ще го пуснат жив. Но не се безпокойте, Маша, ще се грижа за вас, по-културно и интересно от лесничея: ще ви покажа Москва, ще ви заведе в Третяковската галерия и на Луна-парк...“

Рязко се изправих и влязох вътре. Протегнах свободната си ръка напред, за да не получа някоя цицина. Киселият спарен въздух ставаше все по-гъст, с отдалечаването ми от входа. Понякога отгоре звучно падаше капка вода или нещо прошумоляваше. Опитвах се да се убедя, че мравките спят дълбоко. Напред, ако не ме лъжеха очите, жълтееше бледа светлина. Реших, че ходът, по който вървя, се влива в друг, осветен. И когато най-после се добрах до него и видях факела зад ъгъла, който гореше неравномерно, втъкнат в една дупка в стената, то веднага си спомних, че вече съм бил тук — в сънищата. И даже чернилката от сажди, надвиснала над факела, ми беше позната.

Сложих на пода при завоя намокрената кутия цигари, за да не се объркам, ако се наложи да бягам бързо. Хванах пушката, готова за стрелба — не защото тя ще ме спаси в тези тунели, а защото така се чувствавах по-сигурен.

Странен свят. Хора и мравки. За какво са им хора на разумните мравки? Да им отглеждат жито и плодове? Или, може би, в ролята на живи консерви?

На кръстопътя трябваше да се притая. Наблизо претичаха няколко мравки. Не можах да ги разгледам както трябва в неясната светлина на далечния факел — само тежките им глави отразяваха светлината. Значи, не всички спят.

Пресякох този тунел и свих в тесния, едва осветен вход, който наклонено вървеше надолу. Затворите обикновено са в подземията.

И изведнъж чух пеене. Унило, тъжно, на два гласа. Робска песен.

Пещерата беше висока, с акустика като на готическа катедрала. Светлината на факлите не достигаше до тавана и затова той изглеждаше на недосегаема височина.

До входа бяха струпани на куп глави на мравки. Наблизо — друг куп — туловища. Сякаш някой ги беше късал на части и изяждал, изсмуквал хитиновите обвивки.

Сред пещерата седяха в кръг слаби, бледи хора с рошави черни коси, в тесни черни дрехи, като старинни циркови трика. Кой са те? Съюзници, които отмъщават за хората, като изяждат мравките?

И тук стройната хипотеза рухна. Та нали, достатъчно е да построиш хипотеза, която повърхностно обхваща фактите, да я доизмислиш, допълниш с легенда и тя става всеобемна и е по-трудно да се откажеш от нея, отколкото да я приемеш в началото.

Това бяха мравки-войници.

Свалете от войника грамадния остро издължен напред шлем, издутата броня и блестящите доспехи — отвътре ще се покаже човек. А заблудението ми се дължеше на несъответствието между масивните доспехи и тънките крайници, пък и въображението ми беше по-склонно да види огромна разумна мравка, отколкото изтощен, мръсен човек.

Войниците пееха песен на два гласа — отначало караха единия, ту по-тихо, ту по-силно, после слизаха на другия. И такава тъга се излъчваше от тази група хора, скупчени в тъмната зала на светлината на бледите факли, чийто дим не се разсейваше веднага, а се стелеше по стените и по влажните, лошо наредени плочи на пода, че даже ме досрамя, задето ги смятах за мравки.

А всъщност нищо не се беше изменило. Само отпадна предубеждението.

До мен звънко прокънтяха крачки. Някой ме блъсна и влезе в пещерата. Той също беше воин — без шлем, в надута броня, изпод бронята стърчеше зелена пола. Влезлият извика нещо.

За всеки случай, аз се отдалечих от входа. Началникът можеше да се сети, да преброи войниците си. В залата стана шумно, подрънкваха желяза.

След пет минути двама войници, вече с мравешкото си облекло — как само можах да ги сбъркам с насекоми? — изскочиха от залата. Началникът им крачеше отзад.

Не можах да преодоля изкушението. Кого ли не е спасила маскировката?... Шлемът влезе трудно, едва не ми отнесе ушите. Ризницата въобще не искаше да ми стане и аз се обърках със закопчалките, изведнъж ми се стори, че някой се приближава към залата. Изпуснах бронята и при оглушителния грохот на събореното желязо изскочих в коридора и търтих да бягам. Процепът на шлема беше тесен и през цялото време трябваше да накланям глава.

На осветения кръстопът офицер мълчаливо и с ожесточение биеше двама войници. (Не знам дали бяха познатите ми или непознати

лица.) Войниците бяха съборили на пода голяма каца с някакво вариво, за което ги наказваха.

Нахално, сякаш мравешкият шлем беше шапка-невидимка, аз спрях на десетина метра от офицера и зачаках, как ще свърши всичко. Свърши с това, че офицерът се измори да ги бие и войниците, коленичили, започнаха да събират горещата маса и да хвърлят тази непривлекателна храна обратно в котела.

Не си отивах. Едва ли това нехайно отношение към храната означаваше само хигиенно невежество. Храната явно беше предназначена за някого, когото трябваше да хранят, но с какво — нямаше особено значение.

На офицера му омръзна да гледа, той изпрати нанякъде единия войник. След малко той се върна с кана вода, доляха кацата и всички останаха доволни.

Тръгнах след войниците надолу по тясна стълба, пресякох десетина тунела, още веднъж се спуснах надолу: сега бяхме под земното ниво, стените станаха съвсем мокри, а по пода течеше тънко ручейче.

Отпред се чу шум. Не можех да определя какво го поражда. Шумът беше неравен глух, еднообразен — излизаше от недрата на планината и сякаш изпълваше някакво голямо, кънтящо помещение. Тунелът излезе на широка площадка и когато войниците завиха встрани, аз успях да разгледам източника на този, станал почти оглушителен шум.

Множество факли осветяваха огромна зала. От дима и мъждукането им не можеше да се диша и зрелището, осветено от тях, трудно можеше да се опише. Може би и Данте, специалист в описването на ада, би се спрял объркан пред тази картина.

Не зная колко хора имаше там — сигурно повече от сто. Някои от тях раздробяваха камъни, други ги возеха с колички, трети отнасяха раздробената вече руда някъде навътре, към огъня и шума — тази зала беше част, казано на съвременен език, от технологичната верига, която вероятно се простираше от рудниците, скрити наблизко в тази планина, до пещите и ковачниците.

Единият войник удари желязото, което висеше на стълба и хората видяха кацата с ядене.

Измъкваха отнякъде изпочупени паници (един протегна дланите си) и покорно чакаха, докато войникът им сипе от тази каша, днес още по-оскъдна, после щяха да изпълзят в ъгъла, позальгани от усещането, че са хапнали нещо.

Бях достатъчно запознат с историята, за да знам, че сам човек и дори десет души, не могат да изменят морала и съдбата на тази планина и на други такива планини.

Моят лесничей беше дон Кихот, сражаващ се с вятърни мелници. Ами аз? Измислях си зловещи мравки — във вълшебните сънища по-леко можеш да затвориш очи пред чуждата болка.

12.

Влачех се из мравуняка, като сам приличах на мравка в тесен шлем, който болезнено притискаше очите ми. Потта се стичаше в очите ми и ме обземаше ярост, че не мога да я изтрия.

Мислех, че непременно ще намеря Сергей — планината не е толкова голяма и ходовете ѝ са подчинени на система, която аз вече си представях в общи линии: от различни височини към центъра се събират радиални тунели, като осветени са само основните. Не можех да се загубя. Заплашва ме само среща с местен началник или любознателен сукр, който ще се усъмни, че джинсите ми са ушити в тяхното мравешко ателие. Трябва само да обиколя по ред всички коридори, даже ако това ми заеме цялата нощ.

Заблудих се след няколко минути. Реших да разгледам тесен черен проход, в края на който се виждаше отблясък на факел. След около двадесетина крачки подът, хлъзгав от капките вода, се наклони. Искях да спра, но краката не ме послушаха — затичах надолу, за да не падна, и се провалих.

Не паднах дълбоко и даже не се ударих. В тъмнината блисна черна вода. Водата беше една педя, но ледена и някак като жива. В този миг нещо хлъзгаво докосна ръката ми и аз скочих, изпълнен по-скоро с отвращение, отколкото със страх и побягнах, като джапах из ледената вода и разблъсквах нещо, което кръжеше наоколо.

... Носът на обувката ми се натъкна на стъпало — стълба, изсечена в камъка. Ударих челото си в горния край на прохода. Стволът на пушката се удари в камък и този звук беше реален. Стълбата се оказа къса. По-нататък продължаваше тунелът. Стана по-топло и сухо.

Отпред като далечно жълто петна замъждука факел.

13.

Открих тъмницата, в която бяха затворени пленниците, защото вървах след войника, който носеше гърне с храна. Гърнето не беше голямо — за няколко души.

Тъмницата се охраняваше. Пазачите бяха наклепали около грубо скованата врата и когато дойде войникът с храната, един от тях стана и отключи вратата. Вторият, въоръжен с голяма секира с две асиметрични остриета, застана зад гърба му. Войникът влезе вътре, наведе се, остави гърнето на пода и искаше да излезе, но гласовете отвътре го спряха. Войникът със секирата се засмя, изглежда, това което ставаше, му се видя смешно.

И тогава чух гласа на лесничея:

— Глупаци — каза той, — на руски ви говоря, как ще ядем, като са ни вързани ръцете?

Лесничеят сякаш се досещаше, че съм тук и искаше да ме насочи къде да го търся.

Аз дойдох. Но засега не можех да му се обадя.

Не бях обмислил никаква бойна акция, пък и едва ли имаше смисъл да планирам предварително каквото и да е. Трябваше да направя всичко колкото се може по-скоро, докато обстоятелствата бяха благоприятни. Войникът, който донесе гърнето, разкопча бронята си и извади отвътре няколко плоски паници. Другарите му се засуетиха, като явно се опитваха да разрешат проблема, как да нахранят пленниците, без да ги развързват.

Накрая измислиха: от тъмнината измъкнаха двама — лесничея и Едноокия. Ръцете им бяха вързани зад гърба. Двамата пазачи наведоха копията си към тях, единият — този, който беше със секирата — мина зад тях, а другият им развърза ръцете. При това войниците подвикваха на пленниците, блъскаха ги, с всички средства показваха властта си, което произтичаше по-скоро от неувереност в нея и от навика сами да се подчиняват на викове и юмруци.

Лесничеят с мъка успя да измъкне ръцете иззад гърба си и повдигна нагоре китките си като мърдаше пръсти, за да възстанови кръвообращението им. Моментът беше удобен — точно сипваха яденето. Бях съвършено спокоен — може би много уморен и част от съзнанието ми продължаваше упорито да вярва, че всичко е само сън. А щом е така, значи нищо не може да ми се случи.

— Изроди железни, фашисти — тихо мърмореше лесничеят. — Вас да ви пъкнат тук. Ще се докопам аз до господарите ви...

Войникът му кресна, като го блъсна с острието на копието в гърба.

— Сам побързай — отвърна лесничеят. Той разговаряше с него само на руски. Изглежда му беше безразлично дали ще го разберат.

— Виждате ли — продължи той като вдигна от пода паницата, — даже лъжицата не са измислили. Какво, като куче ли трябва да лоча?

Въпросът му остана без отговор. Войниците го гледаха със страх, като екзотичен звяр.

— Не, такава гадост още не съм опитвал — каза лесничеят. — Ще ти дам аз на тебе...

Аз възприех тези думи като сигнал.

— Давай — извиках. Гласът ми отекна от вътрешните стени на шлема и ми се стори оглушителен.

Лесничеят чу. Реакцията му беше блестяща. Не загуби и част от секундата. И едва когато паницата с яденето полетя в незащитеното лице на навелия се към него войник, а втората паница излетя от ръцете на Едноокия, аз разбрах, че това те щяха да направят и без мен. Те не се надяваха на моята помощ — Едноокият разбираше руски и последните думи на лесничея бяха предназначени за него.

Ето какво стана следващата минута: не зная защо, но аз не стрелях — някак си не ми дойде наум. Хвърлих се върху пазачите отзад, като размахвах пушката като тояга и тази атака беше съвсем неочаквана както за пазачите, така и за лесничея и Едноокия — аз бях забравил, че вместо лице имам желязна мравешка мутра. Прикладът на пушката тресна върху шлема на войника, шлемът се огъна, войникът отлетя към стената, събори и другия пазач, а аз бях овладян от желанието веднага да завладея двойната секира, която той размахваше, наистина като застрашаваше повече своите, отколкото противника. Стиснах здраво дръжката на секирата и я дръпнах към себе си —

пушката ми пречеше, но войникът от страх пусна секирата и аз, като се оказах въоръжен с два вида оръжие, се самоизключих от боя поради превъоръженост. Но психологическият ефект от предизвиканата от мен суматоха беше значителен. Докато пазачите се опитваха да разберат що за буря ги е сполетяла откъм тила, Едноокият събори най-близкия противник, с още един се справи лесничеят и му отне копието. Останалите сметнаха за най-добре да побягнат.

С пушката и секирата аз се хвърлих към лесничея и моите възгласи, приглушени от шлема, изплашиха Едноокия, който ме посрещна с насочено копие. Но Сергей съобразяваше по-бързо. Предполагам, че той позна пушката си, а после и чудовището с мравешки шлем и изпокъсани джинси.

— Скрый пиката! — викна той на Едноокия. — Това е моята интелигенция. Братчето ми!

— Аз съм...

— Дай пушката — каза Сергей Иванович. — Защо пестеше патроните?

— Какви патрони? — не разбрах аз.

Едноокият вече беше в килията, режеше въжетата на ръцете на пленниците.

— Сега ще се върнат — съобщих на лесничея. Не очаквах да ми се хвърли на врата с вик: „Ти ме спаси!“, но все пак той беше прекалено делови и сух.

— Знам — каза той. — Пушката наред ли е? Не си я мокрил в реката?

— В ред е.

— Ей, къде са хората? — извика лесничеят към тъмната килия.

В края на коридора се чува викове и тропот.

— Никого ли не пречука? — попита лесничеят, като свали факела от стената и го изгаси с ботуша си. Веднага стана по-тъмно.

— Не.

— И не трябваше. Не ти е в характера — каза лесничеят. — Случайно ли намери шлема?

— Почти.

Като че ли аз бях момченце, което трябваше да дава сметка на чичо си. Не беше ясно дали той одобрява миролюбието ми или не.

Едноокият изкарваше останалите от килията. Той правеше това безцеремонно, даже ръцете не на всички бяха развързани, развързваше ги в движение, подвикваше на клатушкащите се сенки. Той даже ги биеше. Не ми се искаше Едноокият да бие другарите си, макар че вероятно, за него не съществуваше такъв етичен проблем.

— Ще тръгнеш след тях, Николай. Имаш секира, ще ги прикриваш. Пък и си по-добре защитен от другите. Аз ще се позабавя.

— И аз с вас.

— Стига, вироглавецо — каза лесничеят. — Та това, че ти ни помогна е чиста случайност. По-скоро щеше и сам да загинеш, и на нас да не помогнеш. Ясно ли ти е? Поне сега слушай!

И аз тръгнах след затворниците, които тичаха към изхода на планината. Те успяха да приберат оръжието, оставено от войниците.

Едноокият изпревари тълпата и бягаше напред, като измъкваше от стените редките факли и ги стъпкваше. Огледах се. Дребният силует на лесничея, обгърнат в дим, се виждаше до стената.

Изведнъж рязко изтрещя изстрел. Отговори му далечен вик. Силуетът на лесничея се раздвижи — тичаше към нас.

... Не се сетих веднага, че сме излезли на склона — нощта беше тъмна, луната се беше скрила и само по внезапната вълна свеж въздух разбрах, че напускаме планината.

Спрях. Покрай мен бягаха останалите. Погледнах небето и помислих, че сигурно никога вече няма да видя тези звезди.

14.

Вървахме много бавно. Искрах да се втурна напред — нали там отпред ни чакаше и реката, после широката пустош. А трябваше да вървя зад едва крачещите пленници — нямах друг изход.

Струваше ми се, че отдавна, от много дни, месеци, вървя из този свят — и всъщност какво значение има дали е паралелен или фридманов, затворен в електрон. В него живеят, мъчат и даже убиват. В него живея и аз. И лесничейт.

В храстите се случи нещо непредвидено — пленниците не се решаваха да влязат във водата. През листака се виждаха контурите на моста и по него вече тичаха черни фигури — можеха да ни отрежат от гората.

— Тук е дълбоко, в този проток — казах аз. — Зад острова е плитко.

— Знаем — каза лесничейт. Повечето не могат да плуват. Казвах на Едноокия да отидем към моста, щяхме да унищожим караула. Ти, може би, ще свалиш тази каска? А то, ще вземеш да потънеш като кораб в буря.

Едноокият ругаеше и размахваше ръце: гонеше хората към водата. Лесничейт се присъедини към него. От планината вече излизаха войници — стрелите започнаха да падат около нас.

— Не хвърляй секирата! — извика лесничейт. — Ако ти тежи, дай я на Едноокия.

— Не ми тежи.

— Тогава плувай напред. Ако някой от сукрите пристигне на брега, удрай, не се стеснявай.

Скочих във водата, потънах до пояс, после до гърдите. Но този път не трябваше да пазя пушката да не се намокри и знаех, че след пет крачки ще бъде плитко. Когато достигнах брега на острова, една стрела ме удари в тила — главата ми рязко клюмна напред, мравешкият шлем ме спаси. Огледах се. Насред протока стърчаха няколко глави.

Лесничеят, до гърди във водата, подгонваше последните бегълци. Забързах по-нататък.

Пелената на мъглата белееше отпред — гъста, спасителна. Но стражите, които тичаха по брега, вече ни настигаха.

Не знам убих ли някого, раних ли в този кратка схватка на брега и после по пътя из равнината. Размахвах секирата, бягах, после отново размахвах, чуваше се трясък на метал, викове, но хората в мравешки шлемове, появяващи се и изчезващи в нощта, ми се струваха фантоми, безлики, безтелесни и неуязвими.

До гората достигнахме четирима — Едноокият, лесничеят, аз и още едно момче с разсечено рамо, което лесничеят превърза със синята си фланелка (после облече разпраната си гимнастърка на голо).

Скрихме се дълбоко в гората, в гъст храсталак. Вече разсъмваше. По пътя на няколко пъти заспивах, но продължавах да вървя, като през сън виждах пред себе си широкия гръб на Едноокия, даже сънувах къси, неясни сънища, които ме пренасяха в лабораторията. В тях аз доказвах на Ланда, че свободната енергия на повърхността на планетата, концентрирана в точката на изкривяване на пространството, може да създаде мост между световите, но шефът не слушаше, а повтаряше: „Спокоен живот ти се прииска, а? Спокоен? Нали?“

Седяхме в гъста елова горичка. Някъде наблизко като контрабаси бучаха тръби, мравунякът се беше раздвижил.

— Момчето загина — казах аз. — Синът на Курд.

— Лъжеш!

— Леля Агаш го прати с мен до гората. При гората го загубих, а после го намерих. Мъртво.

Лесничеят изруга.

— Не трябваше да го вземам с мен — казах аз.

Чаках опровержение. Той трябваше да каже: „Без теб нямаше да се измъкнем...“ Но той каза:

— Избиха целия ни род. Никой не остана.

— Вие не сте виновен.

— Не съм виновен — твърдо каза лесничеят. — И така щяха да ги отвлекат. Както в другите села. Сега на сукрите желязото им е по-необходимо от хляба. Готвят се да воюват със съседите. Докато хлябът им трябваше повече — хората все пак си живееха.

Той отпъди комара и въздъхна.

— Да имаше сега цигари.

Свих рамене. По-миналата година в Памир ни се свършиха цигарите. Решихме да отскочим с газката до Хорог и попаднахме в каменна лавина. Едва се отървахме.

— Знаеш ли какво си мислех — продължаваше лесничеят. — Да вземем да преведем при нас, през вратата, всички, цялото село. А селото вече го няма...

Тръбите бучаха все по-близо. Раненият не можеше да продължи. Скрихме го в хралупата на едно огромно дърво с ударена от мълния корона. Но не си тръгнахме веднага. Някак си ни беше неудобно, че ние сме живи и здрави и можем да си отидем. Момчето мълчеше. Представих си колко му е страшно да остава сам. Може пък да го вземем с нас? Ще го домъкнем някак си до колибата...

Лесничеят метна пушката на рамо.

— Недей, Коля — каза той. — Не можем да го замъкнем. Сами ще загинем, а и него няма да спасим. Едноокият знае едни треви. Тук тревите са, така да се каже, вълшебни. По-добри от наркотиците. Момчето ще спи седмица — а дотогава и раните му могат да се затворят.

Сергей отгатна мислите ми, защото мислехме за едно и също. Или почти еднакво. Ако можеш да отгатнеш чуждата мисъл — това сигурно е крачка към разбирането. Дали не е време да се научим да четем мислите, мой мили очилатко Ланда, а? Какво ли не сме преживели с теб за десет години? Не, за дванадесет...

— Хайде — каза лесничеят. — Време е.

Едноокият ни водеше към храсталака, оттам лесничеят знаеше пътя към къщи. В селото не биваше да се връщаме, там сигурно ни чакат. Едноокият отиваше към далечната гора. На прощаване започна да моли за пушката. Лесничеят не я даде, отърва се от него, като каза, че няма патрони. Едноокият се навъси. Лесничеят каза на руски:

— Не забравяй раненото момче. То е от друг род, останал е сам.

— Няма да забравя — промърмори Едноокият. Беше обиден.

— Скоро ще се върна — каза лесничеят.

— Къде? Няма къде да се връщаш. Ще отведа Агаш с мен.

Простихме се.

Вървах след лесничея по тясната пътека, той отместваше клонките за да не ни удрят в лицата.

— Да му дам пушката — мърмореше лесничеят. — Аз какво ще правя без нея? Те, все едно, не могат да стрелят. Пък и няма патрони...

Лесничеят се оправдаваше сам пред себе си. Мълчах.

— Да, действително няма при кого да идвам вече тук. До далечните гори има три дни път. Аз не съм и ходил там. А тук всичко е опустошено... Посещението ти не излезе много успешно.

Слънцето вече се беше издигнало в небето, беше ми горещо със шлема, но лесничеят каза, че ако ни видят, по-добре е да съм със шлем. Секирата тежеше на рамото ми.

— Дълго ли ще вървим? — попитах аз.

— Ще пристигнем след час. Жаден съм.

— Знаете ли, Сергей — казах неочаквано за самия себе си. — Премислих. Няма да напусна.

— Не разбрах.

— Няма да напусна института.

— А защо да го напускаш?

— Дълга и широка е за разказване... Имам чувството, че мащабите са се променили. Кое то изглеждаше важно, е станало незначително...

Той се обърна към мен. Смееше се, за най-голямо мое учудване.

— Променили се, а? Заредил си се, значи, с нова енергия? Нищо, това е полезно. Само да се доберем до къщи. И знаеш ли какво ще направя после? Ще се върна тук.

— Не бързайте — казах. — Трябва да помислим.

— Добре, ще обмислям. Виждаш, в къщи си отивам. Маша там е полудяла. Второ денонощие... Ще се върна. А то така са като овце, честна дума, като овце. А вчера, защо мислиш стана всичко? Решили да щурмуват планината. А не дочакали тези — от далечните гори. Това на какво прилича?

И той закрачи по-бързо, сякаш бързаше по-скоро да се върне и се заеме сериозно с тукашните работи.

— Ами Маша? — попитах.

— Ще ти я оставя на тебе — каза лесничеят. — Няма да я захвърлиш, нали?

Когато пресичахме откритата поляна, отляво видяхме стълб дим.

— Горят някое село — каза лесничият. — Дано не е нашето. Едноокият трябва да изведе Агаш.

Далече, на сто метра, един некул пресече пътя. Успях добре да разгледам здравото му гърбаво тяло с дълги, тънки като на хрътка крака.

— Видяхте ли?

— Не искам да стрелям без нужда — каза лесничият. — Ще чуят.

— Мислите ли, че могат да ни причакат тук?

— Едва ли. Но всичко става. Най-лошото е да смятаме другите за глупаци. Та те знаят от коя посока идвах в селото.

Тази мисъл ми се стори почти нелепа, като мисъл от друг сън — от нощната част на кошмара. Тук не можеше да има стража, те изчезват сутринта. Струва ли си да мислим за тях, когато имаме още толкова работа — и аз, и лесничият.

15.

Попаднахме в засада до самата врата за нашия свят.

Войниците не се осмелиха да се приближат към нас, само ни извикаха отдалече: не бяха сигурни кой съм. Побягнахме. До раздвоената ела имаше около триста метра, но лесничият не тичаше право към нея, а към храстите, малко встрани. Даже успя да ми извика:

— Не ги води към нас, объркай ги!

Войниците стреляха с лъкове. Стрелата се заби в гърба на лесничия. Той продължаваше да тича, като криволичеше между стволовете, а перата на стрелата се клатушкаха на гърба му като украшение. Когато Сергей падна, войниците вече не ни виждаха, те не се решиха да влязат в горичката.

— Какво ви е?

Той лежеше, притиснал буза до пожълтялата суха трева.

Докоснах стрелата, исках да я измъкна, но си спомних колко назъбено, като на харпун е острието ѝ.

— Дълбоко е — прегракнало каза лесничият. — Дълбоко е, почти до сърцето. — В ъгъла на устата му се показа капка кръв. — Не я дърпай... счупи я...

Някой излезе на полянката. Обърнах се, като опипвах с ръка земята — там където бях хвърлил секирата — но не успях. Тежкия удар се стовари върху шлема и рамото ми. Не изгубих съзнание, но паднах и болката беше такава, сякаш никога вече няма да мога да поема дъх... Стори ми се, че аз все пак се надигам, за да защитя лесничия, защото не бива да загинем тук, на една крачка от къщи...

И тогава видях, че над лесничея, захвърлила тежката тояга, се беше навела Маша. Тя галеше бузата му, шепнеше нещо не на руски и преди да съобразя, че тя ме беше ударила, взела ме за войник, аз реших, че Сергей е умрял — толкова мъка имаше в приведените ѝ рамене.

Кой знае защо, преди да стана и се приближа към нея, започнах да свалям мравешкия шлем, едва не си откъснах ухото — но всичко това нямаше значение и това, че не мога да си движа ръката и ми се вие свят също нямаше значение. Маша едва ме погледна и се обърна.

— Луш — казах аз. — Трябва да си отиваме...

Не исках да мисля, че лесничеят е умрял — тази мисъл отстъпваше пред необходимостта колкото се може по-скоро да го пренесем обратно, в къщи — ако направим това, всичко ще се оправи.

— Да си отиваме — повтори Маша.

Пречупих стрелата до самата гимнастърка, гореща и мокра от кръв. Влачехме Сергей по очи, нито аз, нито Маша имахме достатъчно сили, за да го вдигнем. Наложих ни се два пъти да спираме, за да открием входа. Когато, останали без сили, паднахме точно пред колибата, лесничеят каза тихо, но ясно:

— Не оставяй пушката.

— Господи — ахна Маша. — Каква пушка... каква още пушка...

А аз напрегнах всичките си сили, за да стана, да изтичам по тревата до същото онова място, където падна лесничеят, намерих пушката, кой знае защо взех и секирата с две остриета, а когато се върнах, Маша вече наполовина беше вкарала Сергей в колибата и аз, неловко, като се стараех да не падна, ѝ помогнах да го вкара и сама да потъне в черната завеса, безкрайна и кратка, и да върне Сергей при себе си, при блатото и боровете.

Знаех, че ако всичко това не е сън, то там, у нас, аз вече не ще мога да направя крачка и Маша сама ще трябва да тича през гората, после по пътя, към болницата, при лекаря, и дано не е късно.

Повестта е публикувана в списание „Космос“, броеве 8 и 9 от 1977 г.

Илюстрации: з.х. Любен Зидаров

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.